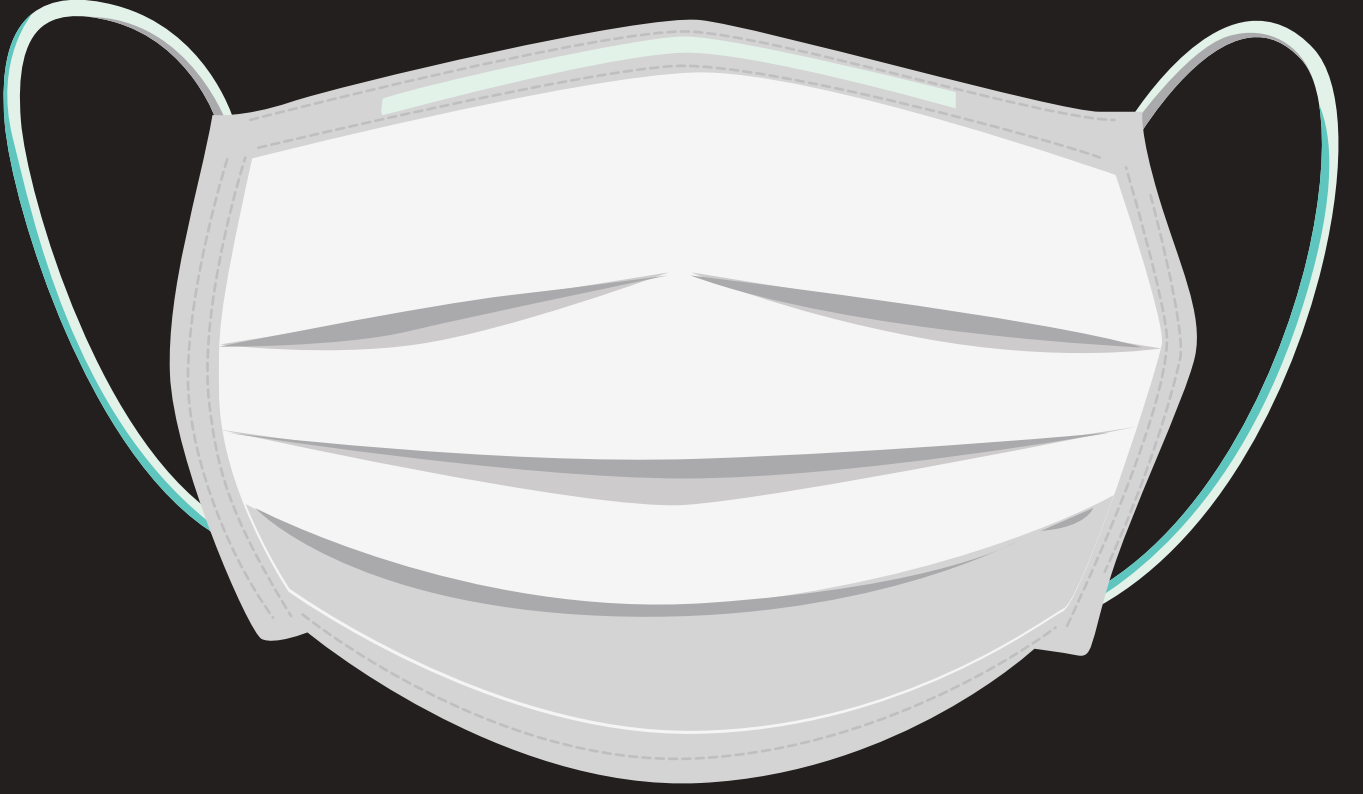

KOCAELİ BAROSU

AKTUEL

**SOSYAL MEDYA
YARGISI
(2. BÖLÜM)**

**MONTRÖ
KONFERANSINDAN
SONRA BOĞAZLAR**

**NAHİDE'DEN
GÜNÜMÜZE
İSTANBUL
SÖZLEŞMESİ**

**LEBALEB
YARALAMA**

Kanagawa oki nami ura

Katsushika Hokusai

“Altı yaşımdan beri nesnelere biçimlerini çizme konusunda aşırı bir tutkum vardı. Elli yaşına girdiğimde, sonsuz sayıda diyebileceğim kadar çok resim yapmışım. Ama yetmişimden önce yapmış olduklarımın hiçbiri sözü edilmeye değer resimler değildir. Yetmiş beşimdeyken artık doğanın, hayvanların, bitkilerin, kuş, balık ve böceklerin gerçek yapılarına ilişkin bazı şeyler öğrenmişim. Bunun sonucu olarak seksenime girdiğimde daha fazla gelişme göstermiş olacağım. Doksanımda nesnelere gizini kavrayabilecek; yüz yaşında ise, kesinlikle olağanüstü bir evreye ulaşmış olacağım. Yüz on yaşına geldiğimde ise, ister bir nokta isterse bir çizgi olsun yaptığım herşey canlı olacak. Benim kadar uzun yaşayacak olan sizlere, sözümü tutacağıma söz veriyorum. Bunu yaşlılığında yazıyorum. Eskiden kendime Hokusai derdim, ama bugün kendime The Old Man Crazy About Drawing (Resim Delisi Yaşlı Adam) olarak imza atıyorum.”

Av. Ünal Utku Toksöz

Kocaeli Barosu

KOCAELİ BAROSU ADLİYE BARO ODASI

Adres: Kocaeli Adliye Sarayı İzmit - Kocaeli
Telefon: (262) 321 13 90 Faks: (262) 324 73 55

KOCAELİ BAROSU İDARİ BİNASI

Adres: Ankara Karayolu No:111
Kocaeli Plaza K: 5 (Perşembe Pazarı Yanı) İZMİT-KOCAELİ
Telefon: (262) 321 41 12 - (262) 324 56 56
Santral: (262) 322 36 36 - CMK
Faks: (262) 321 40 81
Eposta: info@kocaelibarosu.org.tr
Web:www.kocaelibarosu.org.tr

KÜNYE

Yayın Sahibi

Kocaeli Barosu Adına Baro Başkanı
Av. Bahar Gültekin Candemir

Genel Yayın Yönetmeni

Av. Anıl Acurman

Yazı İşleri Müdürü

Av. M. Berk Uluç

Yönetim Yeri

Ankara Karakolu No: 111
Kocaeli Plaza K: 5 İzmit - Kocaeli
0 (262) 321 41 12 - 0 (262) 324 56 56 - 0 (262) 321 13 90
www.kocaelibarosu.org.tr
kocaeli@barobirlik.org.tr

Görsel Yönetmen

Mehmet Akyol
(Yasa Medya)

Editörler

Av. Didem Zengin
Av. Osman Can Ayaz
Av. Ünal Utku Toksöz
Av. Bedrettin Maçıl
Av. Özde Seymen Sunar
Av. Ozan Yılmaz

Ali Emîrî, bugün Yunanistan sınırları içinde bulunan Yanya'da Maliye Müfettişi iken Arapça bir kitap satın alır. Ancak aldığı kitap birinci cilttir. Uzun araştırmalardan sonra kitabın ikinci cildinin Yemen'de oturan birisinin elinde olduğunu öğrenir. Kitap sahibine yazdığı mektuptan netice alamaz. Nezaret'e müracaat ederek Yemen'de bir göreve atanmasını ister. Yemen'e tayini çıkar ve daha sonra o kitabı satın alır.

Ali Emîrî'nin bu tutkusu onun bir bibliyoman olduğu şüphesini akıllara getirirse de; sadece, topladığı yaklaşık 15 bin ciltlik kitaplarının yer aldığı kütüphanesini bağışlayarak Millet Yazma Eser Kütüphanesi'nin kurulmasını sağladığı düşünüldüğünde; onun bir bibliyoman değil bir bibliyofil olduğu anlaşılır.

Peki, Ali Emîrî çağımızda yaşasaydı, Yemen'deki kitabı cep telefonu, bilgisayar ekranından okuyabilseydi, yine de kitabın peşinden gider miydi Yemen'e? Ali Emîrî giderdi sanırım ama bu soruyu herkes için aynı şekilde cevaplamak zor.

Kuşkusuz, kitap iptiladır: zaman değişse de; bir kitabın sayfalarını çevirmenin, üzerindeki notlar arasında gezinmenin, kütüphanede, sahaflarda dolaşmanın hiç eskimeyecek, canlı bir ruhu var. Bütün bu gerçekliğin yanında iletişim ve bilgiye ulaşma hızının geldiği korkutucu seviye bizlere yeni seçenekler sunuyor.

Çoktandır Dünya herkesin ekranlarda bulunduğu, konuştuğu büyük bir cemiyet haline gelmişti. İyiden iyiye, sanal hayata gerçek hayattan daha fazla zaman ayrılırken biz de yepyeni bir yaygın dönemine giriyoruz.

Kocaeli Barosu Aktüel Dergisi olarak 10. sayımızda; tableten papirüse, geleneğe dair sevgi, sabır ve zarafetin nişanesi olan yazma eserlerden tezhip sanatına, modern zaman matbaa teknolojisinin ürünleri fotokopilerden basılı kitaplara kadar elle tutulan, kokusu duyulan, "kalem"den sadır olan ne varsa hepsine selam ve saygılarımızla dijitalleştirmemizi ilan ediyoruz. Bu sayıyla beraber artık, yazı tarihinin kâğıt ve matbaadan sonraki en önemli icadı olan e-kitap(dergi) formuyla "bir tık" kadar uzağımızdayız.

Zengin bir süreli yayın olma hedefi ile başladığımız yolculuğumuzdaki bu özel durağımızda, aralarında yine tercüme makale, film okuması, güncel yargı kararları seçkisi ve şiir bulunan zamanı yakalayan, özgün 13 içeriği ilginize sunmaktan mutluluk duyuyorum. Başta dergimizin kıymetli yazarlarına, Kocaeli Barosu Yayın Komisyonu'na ve Kocaeli Barosu'na katkıları ve destekleri için teşekkür ederim. Keyifle okumanız ve nice sayılarda buluşmak dileğiyle...

**Av. Bahar
Gültekin Candemir**
Baro Başkanı

Değerli Meslektaşlarım,

Kocaeli Barosu dergisinin 10. sayısı ile karşınızdayız. Meslektaşlarımız ve meslektaş adaylarımızdan gelen makalelerle oluşturulan zengin bir içeriğe sahip dergimizin bu sayısının oluşturulmasında, başta Yayın Komisyonumuz olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz.

Son bir yıldır daha önce hiç tecrübe etmediğimiz çok zorlu bir dönemden geçiyoruz. Tüm Dünya ile birlikte ülkemizi de etkisi altına alan Pandemi dönemi, mesleğimizin kronikleşmiş sorunlarına ilaveten yepyeni sorunlarla karşı karşıya kalmamıza sebebiyet verdi. Aynı zamanda hepimizin yaşam ve üretim gücümüzü zorlayan bu süreçte ülkenin ve hukukun gündemini de takip etmekte zorlandık. Örneğin; Mayıs ayı başlarında twitter 'da 'Avukatlık Kanunu'nda değişiklik yapılacağına dair çıkan bir haberle güne başladık. Devam eden süreçte Barolarla ve meslektaşlarımız ile vermiş olduğumuz haklı mücadele maalesef başarılı olamadı. Baroların bölünmesi, seçim sistemlerinin değişmesi ile sonuçlandı.

2021 yılı Mart ayında 'yargının kronikleşmiş problemlerinin çözümlenmesi' ve 'adalet sisteminin rasyonel çalışmasına' yönelik 11 maddelik 'İnsan Hakları Eylem' planı açıklandı. Bu eylem planının " Yargı reformu strateji belgelerinin devamı niteliğinde olan 'daha güçlü bir insan hakları koruma sistemi kurulması ' "amacı ile oluşturulduğu açıklanmıştır.

Yargı reformu strateji belgelerinde; hukuk devletinin güçlendirilmesi, hukukun üstünlüğünün sağlanması, hak ve özgürlüklerin korunması, etkin ve hızlı işleyen bir adalet sisteminin oluşturulması, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının güçlendirilmesi, adalet sisteminin şeffaflığının artırılması, savunma hakkının güçlendirilmesi, makul sürede yargılanma hakkının daha etkin korunması gibi önemli hususların amaçlandığı ifade edilmiştir.

Eylem planında ise bu hedeflerin yanı sıra 'insanın doğuştan sahip olduğu haklara ilişkin devletin koruma ve geliştirme yükümlülüğü, hakların özünü oluşturan insan onurunun etkin biçimde korunması, herkesin hukuk önünde eşitliği, kamu hizmetinin herkese eşitlik temelinde sunulması, öngörülebilirlik esasında hukukun uygulanması, masumiyet karinesi ve lekelenmeme hakkı, düşünce özgürlüğü, hukuk devleti ile adalete erişim 'gibi evrensel hukuk ilkelerinden bahsedilmiştir.

Genel olarak mevcut hukuk sistemimize baktığımızda; bu belgelerde daha güçlü şekilde teminat altına alınmak istendiği ifade edilen başta savunma özgürlüğü olmak üzere tüm temel hak ve özgürlüklerin, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu Uluslararası Sözleşmeler ve meri mevzuatla teminat altına alındığı, yeni bir yasal düzenleme ya da taahhüde ihtiyaç olmadığı da ortadadır. Örneğin; İnsan Hakları Eylem Planı'nda ifade edilen 'makul sürede yargılanma hakkı' ile ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 141. maddesinde 'davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması yargının görevidir.'

denilmek suretiyle davaların makul bir süre içerisinde bitirilmesi gerektiği açıkça düzenlenmiştir. Öte yandan Devletimizin imzacısı olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde teminat altına alınan 'adil yargılanma hakkı' nın en önemli unsurlarından birinin 'yargılamanın makul süre içerisinde bitirilmesi ilkesi' olduğu düzenlenmiştir.

Yine Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 30.maddesi 'hâkim yargılamanın makul süre içerisinde ve düzenli bir biçimde yürütülmesini gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlüdür' şeklindedir. Tüm bu yasal düzenlemeler karşısında yargılamadaki 'makul süre' kavramının Türk hukukunda düzenlenmiş olan, Devlet bakımından bir sorumluluk Vatandaş bakımından ise hak niteliğinde teminat altına alınmış bir ilke olduğu ortadadır. Bu durumda bu ilkenin hayata geçirilmesi için, yasal düzenlemeye daha da ötesinde bir taahhüde ihtiyaç olmadığı somut bir gerçekliktir. Bu ilkenin uygulanmasındaki sorunun çözümü ise; Yargıda liyakatin sağlanması, daha da önemlisi 'yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı' nın hayata geçirilmesidir.

Mevcut hukuk kurallarının uygulanması halinde dahi herhangi bir reform ihtiyacı olmaksızın Yargının ve dolayısı ile Avukatlık mesleğinin problemlerinin çözümlenebileceği ortadadır. Bu sebeple Hukuk Devleti ilkesinin tüm mekanizmaları ile hayata geçirilmesi tek yoldur.

Yargı ve insan hakları anlamında ülkemizde yaşanan problemlere ilişkin üst düzey bir farkındalık yarattığını düşündüğüm İnsan Hakları Eylem Planı dâhil olmak üzere tüm taahhüt belgelerinde ifade bulan 'daha güçlü bir insan hakları koruma sistemi' amacının gerçekleşmesi için tüm temel hak ve özgürlüklerin teminatı olan, 'savunma hakkı' nın önündeki engellerin kaldırılması gerekmektedir. Savunma Hakkı'nı temsil ederken avukatlara yönelik; mevcut yasal düzenlemelere aykırı bir şekilde soruşturma ya da dava dosyalarına erişim engellemeleri, kollukta ve

duruşma salonlarında vaki hukuk dışı uygulamalar; taraflarla özdeşleştirilmek suretiyle maruz bırakılan saldırılar sadece avukatların değil 'Savunma Hakkını' teminat sorumluluğu olan Devletimizin sorunudur. Bu nedenlerle 'Savunma Hakkı'nın etkin temsili bakımından Avukatların gerek yargısal görevlerini yaparken yaşadığı gerekse ekonomik ve sosyal sorunların çözümlenmesi gerekmektedir. Öte yandan hukuka aykırı bir şekilde Baro Genel Kurullarının ertelenmesine rağmen siyasi parti kongrelerinin yapılmasına devam edilmesi, bir gece yarısı Resmi Gazetede yayımlanan 'İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı gibi uygulamalar bu ülkede yaşayan tüm kişi ve kuruluşların hukuki statülerinin tartışılması, hukuka güvenin azalması, 'eşitlik' ve 'adalet' kavramlarının değersizleştirilmesi gibi endişe duyduğumuz ve dolayısı ile tüm bu plan ve belgelerin samimiyetini sorgulatan sonuçlar doğurmaktadır. Son dönemde temel hukuk normlarının genelgelerle etkisizleştirilmesi, başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklere yönelik yönetsel müdahaleler, siyasi aktörlerin yargıyı kamuoyunda tartışması ve en önemlisi de 'Hukuk Devleti' İlkesi gereğince herkesin hukuk kuralları ile bağlı olması kuralından hızla uzaklaşıldığı intibasını yaratmaktadır.

Çok kıymetli hocamız Prof. Dr. Faruk Erem'in 1974 yılında Danıştay Günü dolayısı Yüksek Mahkeme üyelerine hitaben yaptığı konuşmasındaki ifadeleri ile sözlerime son vermek istiyorum.

'Yüksek Mahkemelerimiz ortak bir göreve sahip buldukları bilinci içerisinde bulurler. Bu ortak görev, Anayasamızın teminat altına aldığı 'Sosyal Hukuk Devleti' ni soyut bir kavram olmaktan çıkarıp somutlaştırmak, onun ne olduğunu uygulamalarda, maddi olay halinde topluma mal etmektir. Toplum, Devleti hem hukuk hem de sosyal Devlet olarak kavradığı zaman demokrasimiz gerçek teminata ulaşmış olabilecektir.'

Sevgi ve Saygılarımla .

6

Mesleğin Geleceği

**SOSYAL MEDYA
YARGISI (2. BÖLÜM)**

Av. Ünal Utku Toksöz

9

Mesleğin Geleceği

**BÜROMDAN BÖYLE
GÖRÜNÜYOR**

Av. Raif Kandemir

14

Gündem

**NAHİDE'DEN GÜNÜMÜZE
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ**

Av. Özge Danyıldız

18

Salgın ve Hukuk

**COVID-19 DÖNEMİNDE
ULUSLARARASI TAHKİM
YARGILAMASI**

Av. Çağla Arslan Bozkuş

21

Gündem

LEBALEB YARALAMA

Av. Anıl Acurman

25

Kent Gündemi

**BİR DAYANIŞMA HAKKI
OLARAK ÇEVRE HAKKI VE
ÇED SÜRECİ**

Av. Çiğdem Baloğlu

33

Makaleler

**KAZADAKİ
GÜNAH KEÇİSİ**

Av. Serdar Solak

38

Makaleler

**TAŞINMAZ SİMSARLIK
SÖZLEŞMESİNDE DİKKAT
EDİLMESİ GEREKEN
HUSUSLAR**

Av. Ayşe Acar Umut

43

Staj Atölyesi

**MÜVEKKİL İLE İRADE
ÇATIŞMASI**

Stj. Av. Ecem Sude Ergen

49

Zaman Makinesi

**MONTRÖ
KONFERANSINDAN
SONRA BOĞAZLAR**

Av. Didem Zengin

55

**GÜNCEL YARGI
KARARLARI**

Av. Osman Can Ayaz

58

Sinema Katibi

THE QUEEN'S GAMBİT

Av. Özde Seymen Sunar

61

Şiir

BİR ŞİİR İKİ TERCÜME

Charles Baudelaire

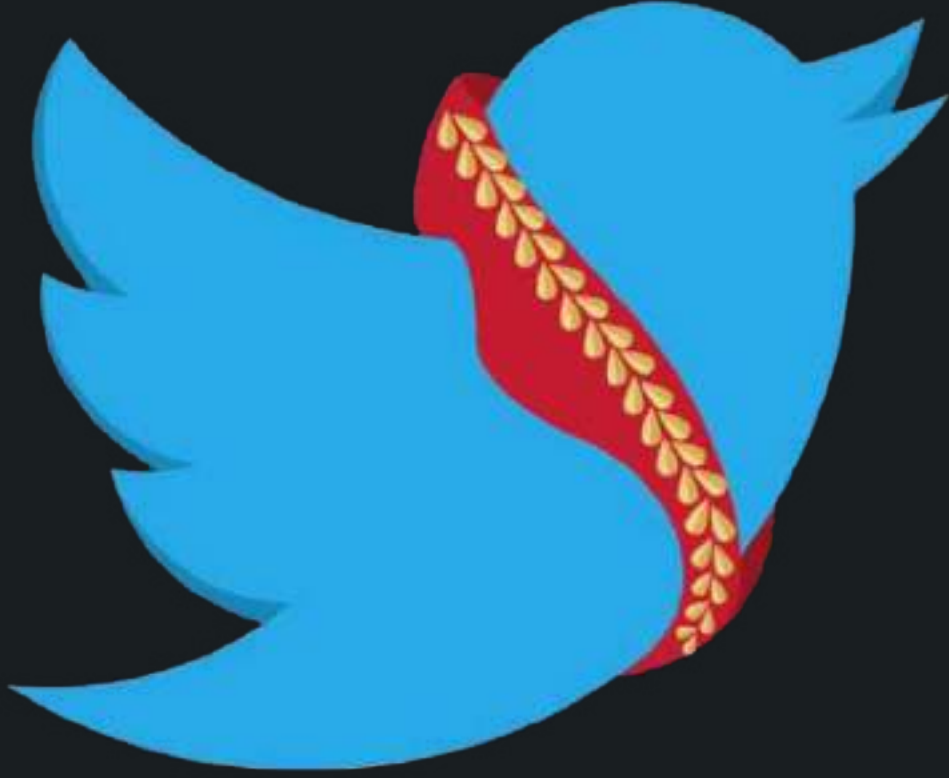
63

**Vefat eden
meslektaşlarımız**

SOSYAL MEDYA YARGISI

2. BÖLÜM

Artık Themis'in tek gözü kör, tek kulağı sağır...
Ya da iki gözü de görüyor, iki kulağı da duyuyor...

Av. Ünal Utku

Toksöz

Kocaeli Barosu

“Sosyal medyanın yargılamaya dahil olması yargılamanın özüne aykırı değildir. Bilhassa kovuşturma süreçleri aleni olmalıdır. Yeni düzende şeffaf, hesap verebilir bir ceza yargısı olacağından kimsenin şüphesi yok. Emniyet ve adliye sosyal medya ile baştan aşağı uyumlu bir şekilde çalışacak, kanuni düzenlemeler ve mevzuat değişikliği ise ilerleyen günlerde tamamlanacaktır.

Ceza yargılamasını özelleştirmek bizim talebimiz değildi. Vatandaşın teveccühü ve yargıya güvenin azalmasının neticesidir bu. Esasen değişen bir şey yok: hâkimler yine kanunlara ve vicdana göre karar verecek. Sosyal medya kamuoyunun vicdanıdır, hâkimin ulaşması gereken manevi adrestir.

Çekincelere gelirsek: eski düzenden menfaat elde edenlerin görüşlerinin nezdimizde itibarı yoktur. Felaket tellallığı bir hastalıktır. Sosyal medyadaki aktivizme, gazeteciliğe kulak vermenin hiçbir zararının olmayacağını yaşayarak göreceğiz, göstereceğiz. Eski düzen düşünülüğünde kaybedecek bir şeyin olmadığını herkes takdir edecektir.

Sosyal medya yargılaması, adaleti bir anlamda mahkemelerden alıp vatandaşlara vererek demokratik bir potansiyeli barındırıyor. Zaten mahkemeler de “millet adına” karar vermiyorlar mıydı? Geleneksel medyanın yargı üzerinde yarattığı yumuşak güç yeni

düzende dijital-sosyal medya ile beraber doğrudan, sürekli bir güce dönüşmüştür. Bu başarı ve gurur hepimizin.

Hiçbir yerde oluşturulmamış bir suç bırakmayacağız. Dünyada hiçbir çözüm ebediyen geçerli değildir. Fakat elimizdeki veriler gösteriyor ki; ülkemizi daha adil bir yer yapacağız. Daha adil, daha güçlü, daha mutlu...”

Yargının yeni patronu GÜVEN Şirketler Grubu’nun sahibi büyük bir yatırım ve inançla, memleket için ve memleket uğruna ceza yargılamasını üstlendiklerini ülkeye ve tüm dünyaya bu sözlerle açıkladı. Devletle yapılan anlaşma gereği mevcut hâkim/savcılarla çalışmaya devam edilecekti. Yeni sistemdeki en büyük yenilik şüphesiz, sosyal medya kullanıcılarının ceza yargılamasının etkin ve resmi bir parçası haline gelmesiydi. Ceza yargılamasında bambaşka bir düzen vardı artık: Kamuoyuna yansımayan mağduriyetlerin sahiplenilmemesi, oluşturulmaması söz konusu olmayacaktı. Şikâyetlerin sümenaltı edilmesinin, davaların akamete uğramasının imkânsız olduğu bir sistem vaad ediliyor ve bu proje büyük bir kitle tarafından sahipleniliyordu.

Diğer yandan bu rüya gibi gelişmeler karşısında Twitter'ın inadı kırılmış; Twitter, Türkiye'de resmi bir ofis açmayı kabul etmişti. Bunca hürmete bu kadarlık bir jest esirgenmezdi ya?

Açıklanan verilere ve kamuoyuna bakılırsa yeni düzen askeri bir nizamda işlemekteydi: Cumhuriyet savcılıklarında kurulan; 7/24 çalışan, uyanık bir haberleşme sistemi üzerinden kamuoyuyla güncel bilgiler sürekli paylaşıyordu.

Olağanüstü bir şekilde artan şikâyetlere rağmen sistem bu yükü kaldırıyor, belirlenen hashtaglerdeki etkileşimler gündemi oluşturuyordu. Bilhassa sulh ceza hâkimliklerinin tahliye/tutukluluk kararları, öncesinde yapılan sosyal medya anketinin sonucuna göre veriliyordu. Açıklamalara göre hâkimlerin üzerindeki baskı ve endişe yeni sistemle beraber azalmıştı.

Sosyal medyadaki atmosfer ise bir hayli değişmişti. Hayattaki her şeye dair olmaktan uzaklaşan Twitter Türkiye, koca bir emniyet ve adliyeden ibaret bir platformdu artık: herkes polis, avukat, hâkim, savcı, mağdur ve fail... Kullanıcılar arasında bir hiyerarşi de oluşmuştu: Twitter'ın isteği üzerine; "kırmızı tik" sahibi hesaplar savcılıklarca açıklanan hashtaglere en çok etkileşim yazan ve belli bir takipçi sayısına ulaşan "itibarlı" kişilerdi. Yeni ceza yargısında şikâyette bulunmak için savcıya/polise değil, temsil edilmek için avukata değil "kırmızı tik"li kullanıcılara müracaat ediliyordu.

Twitter, temel hak olan ifade hürriyetini ve kendisine olan teveccühü gerekçe göstererek sosyal medya kullanıcılarına gerçek kimlik bilgisi beyan etme zarureti getirmemişti. Ülke nüfusunun neredeyse bir buçuk katı kullanıcı sayısına ulaşıldığı iddiasını ise Twitter tarafından yalanlanmıştı.

Ülkede Twitter hesabı olmayan yoktu neredeyse: gelinen noktada sosyal medyada var

olmayan kişi hakkını savunamayacağını düşünüyordu. Pek tabii kimsenin adaletten mahrum bırakılmaması için ülkedeki internet alt yapısı giderek yaygınlaşmalıydı, yaygınlaşıyordu. İnternet alt yapısı hizmeti veren firmalara muafiyetler, imtiyazlar tanınıyor... Kuşkusuz hakettiği altın çağını yaşayan Twitter adalete hizmet eden kullanıcıları ve ortakları ile mağrur ve itibarlı...

"Soruşturulan adli vak'aların sayısı ülke tarihinin en yükseklerinde. Faili meçhul suçlarda ciddi bir düşüş gözlenmekte. Yargıya olan güven hiç olmadığı kadar fazla." Her hafta açıklanan bu veriler ceza yargılamasının özelleştirilmesiyle ne kadar doğru bir karar verildiğini gösteriyor... Basın her enstrümanı ve çalışanıyla yeni sistemi desteklemekte... Yeni düzenle ilgili yapılan eleştirilerin sosyal medyada sansürlendiği ileri sürülse de kimsenin buna inanacak hali yok... Adalet sarhoşu herkes...

Sosyal medyanın ne kadarı gerçektir, ne kadarı doğru? Gerçek hayatın ta kendisi miydi yoksa ucuz bir taklidi mi? Sahte bir yansıma mıydı? Bütün bu yaşananlar bir yazılımın sonucu olamazdı ya: sosyal medya ne olursa olsun kuvvetli bir vesileydi. Gerçek hayat, sanal hayata itaat ediyordu.

BÜROMDAN BÖYLE GÖRÜNÜYOR

Av. Raif Kandemir

Kocaeli Barosu

Söze şöyle başlamak isterim. Avukat olmak kolaylaştı, “Avukat” olabilmek zorlaştı...

Nasıl oldu da kolaylaştı ? Biz isteriz ki; her ana baba evladı okuyabilsin, ilim irfan sahibi ve dolayısı ile bir meslek sahibi, yeterli eğitim alabilmiş bir “insan” olabilsin.

Yakın tarihe kadar ülkemizde iki tane hukuk fakültesi vardı. Ankara ve İstanbul Hukuk Fakülteleri. Daha sonra kuruluş tarihi itibarıyla ülkemizin en eski üçüncü hukuk fakültesi olan Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin kurulduğunu görüyoruz.

Kısaca özetlemek gerekirse hukuk fakültesine girebilmek ne kadar zor ise, mezun olmak bir o kadar daha zordu. Bunu; her yıl saydığımız 3 hukuk fakültesine kayıt olan yeni dönem öğrencilerinden, 4 yıllık normal öğretim dönemi sonunda, kaç öğrencinin mezun olduğu ile karşılaştırdığımızda açıkça görürüz.

2019 yılı verilerine baktığımızda, 87 Devlet Üniversitesi, 45 Vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 132 Hukuk fakültemizin olduğunu görüyoruz. Bu sayıya K.K.T.C deki fakülteler ile, mütekabiliyet esasına göre tanıdığımız devlet üniversitelerini de katar-sanız sayının çok daha fazla olduğunu görürsünüz.

Bu kadar hukuk fakültemiz var. Bu fakültelerde akademik hukuk formasyonunda, bilimsel emsallere uygun olarak yeterli öğretim üyemiz var mı ? Yok !

Hukuk fakültelerinde ders veren akademik ünvanlı kişilerin kaç tane akademik eseri, kitabı ya da uluslararası düzeyde yayımlanmış makalesi var ? Yok denecek kadar az... Hatta o kadar ki ülkemizde birçok hukuk fakültesinde “hukukçu” olmayan veya akademik ünvanları yeterli olmayan hukuk fakültesi dekanları görüyoruz. Örneğin, içlerinde veteriner olan bile var...

Demem o ki; bir bina iki sıra ile okul olmaz , ekol olacak ! Ekolü olan kaç tane hukuk fakültemiz var ?

Mevcut fakültelerin, birkaç istisna dışında gerekli yeterli eğitim veremediği gerçeği uygulamada bütün sancılı ile ayan beyan önümüze çıkmaktadır.

Hakimlik, savcılık konusunu şimdilik bir kenara koyup, “avukatlık” mesleğimize bakalım. Avukatlık mesleğine başlamak çok kolay. Bu konu eskiden de böyleydi şimdilerde de böyle. Avukat Ruhsatnamesi alıp bir baroya kayıt olmak yeterli oluyor.

Kartvizitinde avukat yazması ya da tabelada avukat yazması yetmez. Israrla ve altını çizerek söylüyorum. Hukukçu avukat olmak gerekir. Zaman içerisinde gözlemlediğim mesleki gelişmeler, böyle bir kavramı kullanmaya beni mecbur ediyor. Peki nasıl olacak ?

Avukatın işi, sabah büroyu açmak, müvekkil beklemek, gelen işleri yapıp karşılığında tahsil ettiği vekalet ücretlerini cebine koyup büroyu kapatmak değildir. Hatta müvekkil ya da iş temin etmek için olmadık organizasyonlara girmek hiç değildir !

Avukat, başta Hukuk mevzuatı olmak üzere ülke sorunlarıyla, sosyal hayatı yakından takip eden, elinden geldiğinin üstünde sosyal gelişmelerin içinde olabilen ve çözümleri yolunda uğraş veren insan olmalıdır. Çünkü bana göre hukuk eğitimi alan insanlar en büyük sosyal ilmin eğitiminden geçmek şansına erişmiş, şanslı ve özel insanlardır.

Bugün yürürlükte olan hukuk kurallarıyla, adaletin gerçekleşmesi yolunda en iyiyi sağlamak yolunda çaba göstermek birinci derecede önemlidir ama yetmez. Avukat; aldığı eğitimin gereği olarak, değişen ve gelişen dünyada ve ülkemizde olması gereken hukuk kuralları konusunda da araştırmak, üretmek gibi topluma karşı sorumluluğu olan insandır...

Avukat'ın halk arasında ilk bakışta ilk aranan ve olmazsa olmaz özelliği, mesleğin saygınlığı ve etkinliği bakımından “ örnek olmak “ tır.

Bunun için, insanlığın gereği olan erdemleri içselleştirmek,
Kılık kıyafeti, kendisine olan bakımı ile özendirici ve imrendirici olmak,
İnsanlarla ilişkilerinde nezaket ve saygıya özen göstermek,
Gidip geldiği, oturup kalktığı mekanlar konusunda, kendisinin ve mesleğin onuruna uygunluk konusunda seçici olmak,
Meslek kuralları, meslek ahlakı ve iş disiplini ni çalışma prensiplerinin başına oturtmak,

Anlatabildim mi, Avukat olmak neden kolaylaştı, avukat olabilmek neden zorlaştı ?

İlk okuldan mezun olduğumuz gün, öğretmenimiz sınıfımızda bizlerle son bir toplantı yapmıştı. Vedalaşmak ve helalleşmek toplantısı da denilebilir nitelikteki bu toplantıda öğretmenimiz, okulu bitirip bir aşama kaydettiğimiz için bizimle daha farklı konuşuyor, biz de; kendimizi her şeyi bitirmiş, büyük bir amaca ulaşmış hissediyorduk...

Öğretmenimiz, hepimizin ayrı ayrı cevaplamasını isteyerek bizlere bir soru yöneltti ve ne istediğini açıkladı... Kim ne olmak istiyor ? Bu seçiminin nedenini de söylesin, dedi. Sıra bana geldiğinde, çenemin kuvvetli olması nedeniyle “avukat olmak istiyorum” demiştim. İşte çocukluk idealim, hayalim bu idi ve çok şükür ki bunu gerçekleştirebildim. Süreç içerisinde, bu işin çene ile ilgisinin olmadığını da anladım!

Yıllarca özenerek baktığım, hak arayıcısı, hukukun temsilcisi insanlarla meslektaş olmanın verdiği heyecanla, içim içime sığmıyordu. Nasıl bir camia ile nasıl bir ortamla karşılaşacağımı düşünmeye bile fırsatım olmadı. Kendimi seçkin, aydın, saygın, saygılı, bilge insanların arasında buldum. Bana bu duyguyu yaşatan meslektaşlarımız abla-larımıza, ağabeylerimize şükranlarımızı sunuyor, hayatta olanlara sağlıklı uzun ömürler; ebediyete intikal edenlere de rahmetler diliyorum.

O dönemde; adaletin temsilcisi avukatların, yargıç ve savcı meslektaşlarımızla, adaleti oluşturan, birbirinden farksız üç unsurdan birisi olmasının keyfini yaşadım. Şimdilerde bu dengeyi zorlayan, olumsuzlukların olmasından üzüntü duyduğumu ifade etmeliyim.

Staj dönemimden başlamak üzere, adliyenin her basamağında, meslektaşlarımızın bürolarında, hakim, savcılarımızın odalarında; adeta bir akademik eğitim yardımlaşmasına tanık oldum. Günümüzün gelişen teknolojik imkanları karşısında, artık böyle bir yardımcı eğitime ihtiyaç olmadığı söylemini kabul etmiyorum. Çünkü, hukuk fakültelerinin sayısının çoğalmasının, hukuk eğitimi-ne kalitesine olumsuz yansıdığını, üzüle-rek belirtmeliyim. Bir bina, birkaç sıra ile okul olacağını sanmak, eğitim için ekol olması gerektiği gerçeğini, anlayamamak anlamına gelir!

Meslektaşım ablalarım, hanım ya da bey

diye hitap edemedim. Öylesine sıcak, öylesine olgun ve onca bilgi ve deneyimlerine rağmen, o kadar mütevazî idiler ki; abla veya ağabey demekten büyük keyif aldım. Şimdiki meslektaşımız gençler, yaş büyüğü meslektaşlarına bey, hanım diye hitap ediyorlarsa bunun da sebebi şunlar olabilir. Ya onlar meslek sahibi olmakla yaş büyüklüğünün önemi kalmadığını düşünüyorlar, ya da; yaş büyükleri onların ağabey, abla diyeceği duruşa yakışan, ilgi ve yakınlığı göstermekte eksik kalmışlardır!

Hiç kimsenin, birbirine üstünlük ya da bilgiçlik taslamayıp, bilgi paylaşmaktan duyduğu mutluluğu gözlemledim. Öyle sanıyorum ki, gençler ; sorup öğrenmek istemekle, yeterince bilgisi olmayan avukat durumuna düşmekten çekiniyor olmalılar. Gerçek, hiç de öyle değil. Bence, soran eksikliğini gidermiyor, sorulan da bilgiçliğinin zevkini yaşamıyor. Her ikisinin yaptığı da mesleğin ve hukukun gelişmesine katkı sağlayacak nitelikte bir davranış biçimidir. O nedenledir ki; her iki tarafın da zevk alacağı gerçek durum budur! Soruya muhatap olan meslektaşımızın konu hakkındaki bilgi ve deneyimini aktarmaktan veya çözüm noktasına işaret etmekten kaçınacağına asla ihtimal vermiyorum.

Hiç kimsenin büyük avukat olmak gibi bir kompleksinin olmadığına tanık oldum. Bu işte ast üst ilişkisinin olmadığını bir kez daha vurgulayarak, çalışkan olmakla tembel olmak arasındaki sınıra ve hukuka gönül vermek düşüncesine dikkat çekmek istiyorum.

İyi günlerde mutlulukları, iyi olmayan günlerde üzüntüleri paylaşmanın arkamda önemli bir güç olduğunu hissettim. İşte günümüzde en çok kayba uğrayan ve ihmal edilen husus maalesef bu konudur. Eski günleri bu nedenle çok özleyorum...

İnsani değerlerin ve ahlak anlayışının; giyim kuşamıyla, hal ve hareketleriyle, mesleğin saygınlığını hissettirerek, topluma örnek oluşturacak davranışların, üst seviyesinin avukatlar eliyle topluma ulaşmasının gururunu yaşadım.

Farklı görüşlerin nezaket içerisinde tartışılarak, doğruya ulaşmanın yollarının nerelerden geçtiğini anladım. Herkesin anlatıp kimsenin dinlemediği değil, anlatanın dikkatle dinlendiği ve değerlendirildiği ortamlardan çok uzaklaştığımızı, herkesin adeta dayatırcasına, fikrini kabul ettirmek için anlattığını görmek de açıkçası hoşuma gitmiyor. Top-

lumumuzda son zamanların büyük adam olma yolundaki yaygın hastalığın, mesleğimize de girmiş olduğunu üzümlere gözlemliyorum.

O dönemlerde, memleket meselelerine ve toplumsal olaylara gösterilmesi gereken ilginin ve katlanılması gereken özverinin derecesine hayran kaldım... Evet, bu konu çok hassas! Memleketin hangi yolla selamete erişeceğini düşünüyorsanız, o kanalda yoğun gayret içerisinde olmak, olabildiğince önderlik etmek, bir hukukçu olarak önde gelen tercihimiz olmalıdır düşüncesindeyim. Eğer bunu yapmazsanız hukuka ve hukukun üstünlüğüne saygının olmadığından şikayet hakkınızın da olamayacağı kanısındayım.

Bütün bunların kaynağı nedir ?

Belki benim için kendini beğenmiş birisi diye düşünebilirsiniz. Israrla diyorum ki; bana göre, dünyadaki en büyük sosyal ilim hukuktur. Tahsil etmiş olmakla kendimi ve meslektaşlarımızı çok şanslı görüyorum. Avukatlar da bu ilmin, insanlara ulaşmasına vesile olan en yakın ve birebir yaşayan temsilcisidir. İşte büyüklük bana göre buradan geliyor.

Peki insanların gözünde dün hangi konumda idik, bugün neredeyiz?

Dün yukarıda özenerek saydığım konumda idik, bugün; maalesef orada değiliz.

Peki burada suç bizim meslektaşlarımızda mı? Bir kısmına evet. Yukarıda hasretle ve özlemle sıraladığım özelliklere bakın, bir de; genç meslektaşlarımızla birlikte geçirmekte olduğumuz döneme bakın. Benim söylememe gerek yok. Durumun olumsuz bir aşama kaydettiğini, eminim benim gibi üzülenler tespit edeceksiniz.

Vatandaş, hak arayan avukat aramıyor, hak arayan avukat arıyor! Ne yazık ki oradayız. Hatta o kadar ki, vekalet verdiği avukatını, yanında çalışan ve istediklerini yerine getirmekle yükümlü bir kişi gibi düşünüyor. Hukuk istemiyor, “git benim işimi hallet de nasıl edersen et” mantığı ile yaklaşıyor. Hatta çoğu kez, avukatından bir hukuki yardım talep edeceği zaman; “Avukatıma bir talimat vereyim!” havasıyla söze başlıyor. Sorununun çözümünü, hukuki bilgimizde aramak yerine, hakimi savcıyı tanır mısınız? İlişkin var mı? Yargıtay’da tanıdığın var mı? Bilirkişilerle ne derecede ilişki kurabiliyorsun? gibi, hukukun ve hukukçunun kabul edemeyeceği, haddini aşan, yakışıksız; asla hukuki yöntem içerisinde yer bulamayacak davranışlarla karşınıza çıkıyor. Bu konulara direnerek tepki vererek, bir şekilde insanlarda adalete ve hukuka saygıyı tesis etmek yolunda eğitici bir görevimizin de olduğunu unutmamak ve ısrarla uygulamak gerektiğinde dikkat çekmek istiyorum.

İşte bu noktada, yargıya ve adalete olan güvenin, hukukun yozlaştırılmaya uğraşılan üstünlüğünün, törpülenen kısımlarını onarmak, eski sağlığına kavuşturmak ve devam ettirmek yolunda; bugün ve gelecekte bu cübbeyi taşımak onurunu yakalayan gençlere çok iş düşüyor. Bugün var olan eskiyi bilenlerin de bilgi ve birikimleriyle, genç meslektaşlarımıza bütün gücüyle destek verip arkalarında durabilmeleri gerekiyor!

Unutulmamasına özen gösterdiğim bir konu da şudur. İnsanın yüzünü güldürecek en önemli unsur adalettir. Bunu da halka en yakın ulaştırma şansı ve görevi avukatlarındır. Adaletin sıkıntılarını kendi içinde çözecek, güzel yüzünü halka yaşatacak hukukçular olamazsak; ki bu halimizle bugün için yeterli olmadığımızı, giderek de ivme kaybettiğimizi düşünüyorum, bir yandan; var olan hukuk kurallarını hak ve adalet çerçevesinde çözümlenmeye uğraş verirken, bir yandan da olması gereken hukuk yolunda, uygulamada edindiğiniz deneyimlerin, yasal geçerliliğe ulaşması yolunda çalışma yapmıyorsak, sadece kartvizitinizde ve tabelanızda avukat yazar ve sadece para kazanırız. Bu kadarının da hukuka gönül vermiş olmak erdemine ulaşan hiç bir meslektaşımıza yeteceğini sanmıyorum. Çünkü, o zaman “HUKUKÇU AVUKAT” olamayız !

Çok karamsar bir tablo çiziyormuş gibi cümleler kurmuş olabilirim, ancak; kurduğum bu cümlelerde işaret edebildiğim hususların çözüme kavuşturulmasının, avukatlık mesleğinin ve giderek adaletin önünü açacağına inandığım ve uyarılmakla, onarılmaya başlanılacağı yolundaki umudumu bir araya getirerek;

Geleceğinden kaygı duymayacağımız Türkiye’nin, Laik, Demokratik, Türkiye Cumhuriyetinin, Var oluş nedenlerine hizmet eden; Aydınlık günlerde adalete hizmet eden avukatların olacağına, ve sonsuza değin süreceğine olan inancım;la;

Hakka, hukuka hizmet sunan, hukuku içine sindirmiş, savunma sanatının üstatlarına, derin saygılarımı ve sevgilerimi sunuyorum.

NAHİDE'DEN GÜNÜMÜZE İSTANBUL SÖZLEŞMESİ

Av. Özge Danyıldız

Kocaeli Barosu

İstanbul Sözleşmesi'nin doğumunda büyük rol oynayan, 6 yıl boyunca adalet çılgılığını ülkesinde duyuramadığı için hak arama mücadelesini Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşıyan, Türkiye için "kara leke" olarak anılacak karara konu davanın mağduru Nahide Opuz...

Diyarbakır'da yaşayan 1972 doğumlu Nahide, beş yıllık bir birliktelikten sonra Kasım 1995'te evlendiği Hüseyin Opuz ile üç evlat sahibi bir kadın. Nahide, evlendikten sonraki üç yıl süresince annesiyle birlikte Hüseyin Opuz'un darp, bıçaklı saldırı ve bir kez de araçla ezme girişimine maruz kalır. Hüseyin Opuz hakkında darp, ağır yaralama ve cinayete teşebbüsten dava açılır fakat "kanıt yetersizliği" gerekçesiyle herhangi bir cezaya hükmedilmez. O dönem Nahide Opuz'a yönelik araçla ezme girişimiyle ilgili ise yalnızca üç ay hapse mahkûm edilen Hüseyin Opuz'un cezası paraya çevrilir.

Nahide Opuz

Nihayet resmi makamlardan ümidini kesen anne-kız, Hüseyin Opuz'un fiziksel ve psikolojik şiddetinden kurtulacakları umuduyla, çareyi yaşadıkları şehirden kaçmakta bularak 11 Mart 2002'de İzmir'e yerleşmek üzere yola çıkarlar. Fakat Nahide'nin annesi yolda taşıma aracının önünü kesen Hüseyin Opuz'un açtığı ateşle ölür.

Nahide'nin annesinin öldürülmesi ile ilgili olarak Hüseyin Opuz aleyhine açılan kamu davası 26 Mart 2008'de sonuçlandı; sanığın, "eşimin annesi ahlaka mugayir işler yapıyordu." şeklinde yaptığı savunma neticesinde hakkında tahrik indirimi uygulandı. 25 yıl 10 ay hapis ve 180 Yeni Türk lirası para cezasına çarptırılan Hüseyin Opuz, tutuklu kaldığı süre ve kararın yüksek mahkemece inceleneceği göz önünde bulundurularak serbest bırakıldı. Yalnızca Nahide'ye değil; çevresindekilere de fiziksel ve psikolojik şiddeti en ağır biçimde yaşatan canavar eşe karşı duyurmaya çalıştığı yardım çılgılına her defasında kulak tıkanan ve annesinin ölümü sonrasında devletinin, kendi vatandaşını dahi koruyamadığı gerçeğiyle bir kez daha yüzleşen Nahide, haklı mücadelesine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda bulunarak devam etti.

Nahide, başvurusunda yetkililerce yaşam haklarının korunmadığını ve annesiyle birlikte Hüseyin Opuz tarafından maruz bırakıldıkları şiddet ve tehditlere resmi makamların duyarsız kaldıklarını bildirdi.

AİHM'de ilk kez bir ülke, aile içi şiddet karşısında vatandaşını koruyamaması ile gündeme geldi ve mahkeme oybirliğiyle, Türkiye'nin, şiddet gören bir kadını, savcılığa başvurduğu halde, kocasından koruyamayarak ayrımcılık yaptığına hükmetti. Neticede Ankara'nın, Nahide Opuz'a 36 bin 500 Euro ödemesine karar verildi.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, şiddete maruz kalan kadın yurttaşına karşı duyarsız kalışı, "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi", bilinen adıyla İstanbul Sözleşmesi'ni gündeme taşıdı ve Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Konseyi tarafından İstanbul'da gerçekleştirilen toplantı ile kadına yönelik şiddeti sonlandırmayı, toplumsal cinsiyet rollerinin sonucunda ortaya çıkan hem maddi hem manevi cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmayı ve şiddet mağduru olan toplumun her kesiminden bireyi korumayı hedefleyen uluslararası bir sözleşme hazırlanmasına karar verildi.

Türkiye, AB'nin gözünde zedelenen imajını düzeltme fırsatı elde ettiği düşüncesi ve mevcut hükümetin AB ilişkilerine yönelik sürdürdüğü politika neticesinde sözleşmeyi imzalayan ilk ülke oldu.

Şiddet mağduru olan toplumda her kesimi korumayı, toplumsal cinsiyet rollerinin kaynak olduğu ayrımcılığın ve ötekileştirmenin önüne geçmeyi temel alan İstanbul Sözleşmesi ile duymaya aşına olduğumuz "toplumsal cinsiyet" kavramına da değinmekte fayda var.

Nedir "toplumsal cinsiyet"?

Kısaca kadın ve erkek için toplum tarafından tanımlanan roller, davranışlar, özellikler. Yani biyolojik olarak erkek veya dişi olmaktan farklı olarak toplumun, erkeğe ve kadına giydirdiği farklı elbiseler söz konusu olan.

Toplumsal cinsiyet inşasının bir eşitsizlik doğurduğu ve zaman içinde kültürel ve dini inançların öne sürülerek hükümet politikalarının da bu durumu destekleyici etkisi ile erkek, kadına tahakküm eden bir erke dönüştürüldü. Oluşturulan eril algı, yazılı ve görsel basınla, kültürel faaliyetlerle ve hükümet kanadından beslenen dini kurumlar aracılığıyla pekiştirildi. Netice olarak toplum tarafından giydirilen elbise, şişirilmiş "ağırlığıyla" yalnızca kadının omuzlarına yüklenen bir yük olarak kaldı.

Dünya, toplumun kadına; kadının kendi potansiyeline bakışının değişmeye başladığı bir dönüşüm evresinde. Cinsiyet kimlikleri üzerine dikilen elbiselerin yükleri, karşılığında ağır bedeller ödetilse de, atılmaya başlandı. Daha kat edilmesi gereken uzun bir yol; bilinçlenmesi gereken çokça zihin var. Zihinsel dönüşüm için ise öncelikle farkındalığın artması gerekiyor. Bu noktada toplumun her bireyine büyük sorumluluk düşüyor.

Bazı kesimler tarafından ötekileştirilmeye çalışılırsalar dahi tüm renkleriyle "Ben varım, buradayım." deme cesareti gösteren her bireyin desteklenmeye, alkışlanmaya ve kabul

görmeye ihtiyacı var. Ev içi eğitimde, okullarda, iş hayatında, kültürel ve sportif faaliyetlerde kadının ve ötekileştirilen her yurttaşın yalnızca bedenlen orada bulunmasını zorunlu kılmak o kişilerin ağızına bir parmak bal çalmak olur. Bireyin, cinsiyet kimliğinden bağımsız şekilde yalnızca "insan" varlığıyla orada bulunmasının gerekliliği düşüncesi içselleştirilmelidir.

Dünyada bir kadın dalgasının başladığı, ülkelerde somut örnekleri ile görülmekte. 2020 yılında Bolivya'nın yeni devlet başkanı Luis Arce, "Sömürgeciliği ve erkek egemenliğini ortadan kaldırmak, milliyetler arasındaki eşitsizliği de tersine çevirmek; birini diğerine tabi kılan tek sesli bir dünya görüşünün hegemonyasını kırmaktır" açıklamasıyla dünyada bir ilke imza atarak "Kültürler, Dekolonizasyon ve Erkek Egemenliğini Ortadan Kaldırma Bakanlığı" adında bir bakanlık kurdu.

Her ne kadar Türkiye için durum pek iç açıcı görünmese de; her gün yeni bir kadına, çocuğa, azınlık olana şiddet ve ötekileştirme haberleri temel gündemimizi oluştursa da; meclis iradesi ve kadına yönelik şiddet oranındaki yükseliş gözetilmeksizin İstanbul Sözleşmesi usulsüz, hukuksuz ve gerekçesiz şekilde bir gece vakti feshedilmiş olsa da sözleşme olmasa dahi şiddet mağduru olan her bireyin

devlet tarafından korunmak zorunda olduğunu hatırlatmakta fayda var!

CEDAW (Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi; Türk Ceza Kanunu; 6284 Sayılı Yasa; BM İnsan Hakları Sözleşmesi, BM Lanzarote Sözleşmesi; Anayasa'nın 10. maddesi gereği hedef gösterilerek sözleşmeden çekilme bahanesi olarak ileri sürülen Lgbti bireyler başta olmak üzere hiç kimseye cinsel kimliği ve cinsel yönelimi öne sürülerek ayrımcılık yapılamaz ve hiç kimse şiddete maruz bırakılamaz.

En nihayetinde; tüm şiddet mağdurları ve ışık olan güzel ruhlar için her nerede isek, olduğumuz yerdeki haksızlığa iki kelâm etme; o da elimizden gelmiyorsa "haksızlığa uğruyorum fakat vazgeçmeyeceğim" diyeni bağrımıza basma borcumuz bakidir.

Bütün rollerden azade, bir gün insanlıkta buluşmak ümidi ile...

COVID-19 DÖNEMİNDE ULUSLARARASI TAHKİM YARGILAMASI

Av. Çağla

Arslan Bozkuş

Kocaeli Barosu Avukat & Hakem

Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak nitelendirilen ve dünyayı etkisi altına alan, COVID-19 salgını, tüm yargısal süreçleri olduğu gibi uluslararası tahkim yargılamasını da büyük ölçüde etkilemiştir. Salgının neden olduğu aksaklıklar, uyuşmazlık çözümü konusunda esnek bir yapıya sahip olan tahkimin önemli avantajlarını ön plana çıkarmış ve tahkim alanında yeni gelişmelerin ortaya çıkmasına vesile olmuştur.

Uluslararası tahkim yargılaması, dünyanın her yerinden hukukçuları, akademisyenleri ve farklı mesleki uzmanlık alanlarına sahip uygulayıcıları duruşmalarda veya konferanslarda bir araya getiren önemli bir alandır. Bu yapısı nedeni ile, küresel pandemiden en çok etkilenen alanlardan biri olmuştur. Ancak alınan hızlı ve etkin önlemler ile süreçte çok daha etkin ve faydalı hale gelmiştir. Sosyal ve ekonomik kriz dönemlerinin aşılmasında, uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin rolü çok büyüktür. Uluslararası ticaretin canlı kalması, durmaması, sağlıklı işleyişi de bu çözüm yöntemlerinin etkinliğine bağlıdır.

Geleneksel uyuşmazlık çözüm yöntemlerine göre çok daha esnek bir yapıya sahip olan tahkim yargılaması, özellikle pandemi döneminde zorunlu olarak getirilen yeniliklere hızlıca uyum sağlayarak, aktif ve etkin bir çözüm mekanizması olmaya devam etmiştir. Önlemler kapsamında, ilk olarak uluslararası

tahkim merkezleri, pandemi döneminde de uzaktan çalışmaya devam ettiklerini ve hukuk bürolarının uzaktan çalışma düzenine geçtiği şekilde uzaktan çalışma düzenine geçtiklerini duyurmuşlardır. ABD- Avrupa- Uzakdoğu tahkim merkezlerinde uygulama farkları bulunmakla birlikte, tamamında genel prensip olarak uzaktan çalışma, video-konferans uygulamaları başlamıştır. Tahkim merkezleri arasındaki pandemi önlemleri uygulamaları arasındaki farkların temel sebebi ise, ülkesel bazda alınan önlemlerin farklılığı olmuştur.

Bu kapsamda, bazı tahkim merkezleri, testler, ateş ölçümleri, yüksek steril ortam koşullarını sağlayarak yapılması zorunlu ve planlı duruşmaları tamamlamış ve akabinde video-konferans sistemine geçmiş, bazı tahkim merkezleri ise tamamen video-konferans sistemi ile süreci neticelendirmiştir.

Bu süreçte tarafların en çok dikkat etmesi gereken hususun süreler olduğu da tekrar hatırlatılmalıdır. Uluslararası tahkim merkezleri, pandemi döneminde faaliyetlerini sürdürdüklerini duyurmuş olup, bu açıdan işlemler devam etmekte ve yasal sürelerin durduğu ülkelerde, ülke bazında ve uygulanacak hukuk bazında dosyalardaki süreler hesaplanmaktadır. Tarafların, somut olay üzerinden sürelerini değerlendirmeleri, hak kaybının önlenmesi açısından önemlidir.

Duruşmalar açısından, tahkim merkezleri sadece video-konferansı olanaklı kılmakla kalmamış ve bazı merkezler video-konferans süreçlerinde özel olarak indirim uygulamıştır. Böylece süreç taraflar açısından da hem daha ekonomik hem de etkin hale gelmiştir. Ancak dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta vardır : Yazılı şekilde veya elektronik ortamda yapılan duruşmalar da alınacak kararların, iptal davalarına konu olup olmayacağı hususu. Usulde yapılacak her türlü değişikliğin, tarafların yazılı oluru ile değiştirilmesi bu açıdan önemlidir. Bu süreçte ayrıca elektronik ortamda dilekçe sunma ve dava açma imkanları da sunulmuştur.

Hızlı ve etkin çözüm olmaya devam etmesinin yanında, video-konferans sürecinin olumsuz etki edeceği hususların olabileceği de tartışma konusu olmuştur. Özellikle çapraz sorgulama ve tez – antitez tartışmalarında video-konferans yolu ile zorluklar yaşanabileceği konusu soru işareti olarak kalmıştır.

Bu sebeple, ertelenmesi ciddi maliyet ve kayıplara neden olmayacak duruşmaların, çapraz sorgu ve tez – antitez tartışmaları açısından ertelenmesi daha sağlıklı olacaktır. Bununla birlikte, video-konferansta gizlilik konusu da, hakemlerce denetlenebilen bir husus olmaktan çıkarak, tarafların beyanına itimat edilmesi gereken bir husus olacaktır. Özet olarak olumlu ve olumsuz olabileceği tartışılan yanlarını ele aldığımız online, uzaktan tahkim yargılaması süreci, tarafların sürelerine ve usule dikkat etmesi gereken ve gerekli önlemler alındığında son derece hızlı ve etkin bir çözüm sunan sistem olarak hayatımızda yerini almıştır.

Küresel ticari ilişkilerin devamı, ekonominin canlılığının devamı ve mahkemelerin iş yükünün azaltılması gibi oldukça önemli konulara katkı sağlayan uluslararası tahkim yargılaması, pandemi döneminde de hızlı ve etkin bir şekilde devam etmektedir.

LEBALEB YARALAMA

*İnsanlarla birlikte olmak güzel.
Fakat bir grup insanı birbir araya getirmek ve sonra da
benim konuşmama izin vermemek, sosyallik değildir bence.
...Fakat tanıdığım herkes bağılıyor vahşiler gibi,
dans ediyor ya da birbirlerini dövüyor.
Dikkat ettin mi, bugünlerde insanlar birbirini nasıl incitiyor?"*

Fahrenheit 451, Ray Bradbury

Av. Anıl Acurman

Kocaeli Barosu

Modern insanlık tarihinin en öngörülemez köşesinden dönüyoruz. Salgın hastalıklar insanlığın ilk kez başına bela olmuyor belki, ancak “hastalığa yakalanmamış olanlar bile onu içinde taşıyor” diyen Albert Camus (Veba) için bir metafordan ibaret olan bu sözler bu kez tam da gerçek anlamını yansıtıyor. Bu kez salgın, turkuaz bir tabloda hasta olarak adlandırılmayanlarca da taşınıyor.

Günümüzde maskeyi insan bedeninin beyaz bir eklentisi olarak görüyoruz. İzlediğimiz filmlerde insanların maskesiz dolaşmasını garipsiyor ancak hayatımızın geri kalanının yine ancak kurgusal filmlerde gördüğümüz bir kıyamet sonrası gibi geçirebileceğimize dair öngörülerini göz ardı etmeyi seçiyoruz. Özetle öngörülemezliklerin çağını yaşıyoruz. Hukuksa çağlardır yaptığı gibi insan öngörüsünün hemen ardından gelebiliyor. Haliyle günün koşullarına uymakta gecikiyor veya geciktiriliyor.

Örneğin bir bireyin gıyabında söylenen birkaç harf bütünü ceza hukukunun konusunu oluştururken, tam da yüzüne yönelen hastalık tehdidi bu alanın dışında kalıyor. Modern hukuk düzenleri, kanun koyucuları, salgınlar çağını yaşamadığından olacak, 5237 sayılı yasamızda salgın hastalıklarla illi tek bir suç düzenlenmiş durumda.

Kanununun 195. Maddesinde kendine yer bulan bulaşıcı kelimesi, Covid-19’un en hafif varyantından daha az kişiye bulaşabilir nitelikte oysa ki.

Başlığı “bulaşıcı hastalıklara ilişkin tedbirlere aykırı davranma” olsa da başlıkta ki kadar dahi ilgilendirmiyor biz maskelileri:

“Bulaşıcı hastalıklardan birine yakalanmış veya bu hastalıklardan ölmüş kimsenin bulunduğu yerin karantina altına alınmasına dair yetkili makamlarca alınan tedbirlere uymayan kişi, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

Ancak bu pandemi hali öngördüklerimizden öyle farklı ki ilk kez gündelik, sıradan davranışların ötesinde davranış kodları-kuralları ile karşılıyoruz onu. Bu nedendir ki rizikonun meydana gelmesi hali için öngördüğümüz “izin verilen risk” alanını çok daha sıkı tutuyoruz. Bireye bu kez bulaşma riskini en aza indirmek için maske takmak, mesafeyi korumak, hijyen kurallarına uymak, kalabalık ortamlardan kaçınmak ödevini yüklüyor; ancak bu kurallara uyması halinde, bireyin tüm davranışlarını izin verilen risk sınırları içinde kabul ediyoruz. Bir başkasına Covid-19 bulaştırırsa bile, bulaşmanın ona objektif olarak isnad edilemeyeceğini söylüyoruz.

Peki ya bireylerin tüm bu önlemleri göz ardı ederek bulaş riskini arttırdığı, tedbirsiz davranışları ile enfekte olarak diğer fertleri de enfekte ettikleri koşullarda ceza hukukunun söyleyecek sözü yok mudur?

Avrupa'daki başarılı örnekleri ele almakla başlayalım:

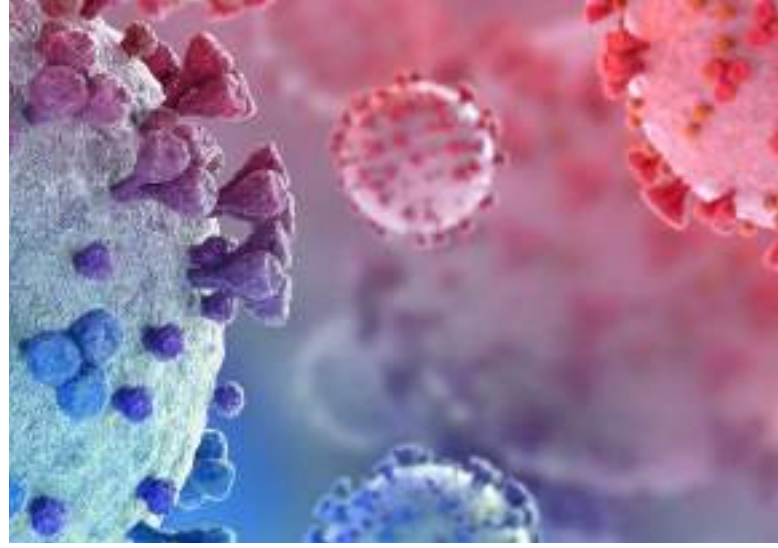
“İsviçre Federal Halk Sağlığı Ofisi (FOPH), COVID-19 virüsünün İsviçre Ceza Kanunu'nun 231. maddesi anlamında “tehlikeli bir hastalık” olduğuna karar vermiştir. Bulaşıcı Hastalıkları Yayıma başlığını taşıyan md 231'e göre tehlikeli bir bulaşıcı hastalığı kasıtlı olarak yayan herkes bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır. Ayrıca COVID-19 virüsüyle mücadele etmek ve alınan karantina tedbirlerinin ihlal edilmesini engellemek amacıyla İsviçre Federal Konseyi, Koronavirüs ile Mücadele Önlemleri Hakkında Kararname oluşturmuştur. İlgili kararname md 10/f'ye göre, İsviçre Ceza Kanunu uyarınca daha ciddi bir suç olmadıkça, 6. madde kapsamındaki bulaşıcı hastalığın yayılmasının engellenmesine yönelik alınmış olan tedbirlere kasten karşı çıkan herkese üç yıla kadar hapis veya para cezası verilmektedir.

Avusturya Ceza Kanunu md 178'e göre, bulaşıcı bir hastalığın insanlar arasında yayılmasına neden olabilecek bir davranışta bulunan herkes, üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Hareketlerin ihmali olarak gerçekleştirilmesi halinde ise bir yıla kadar hapis veya para cezası öngörülmektedir.”

Görüldüğü üzere iki hukuk düzeni de gerek kasten bulaştırmayı bir netice suçu olarak, gerekse tedbirlere aykırılığı bir tehlike suçu olarak ayrı ayrı düzenlemişlerdir.

Peki her günü, sosyal medyada viral olan bir başka tedbirsizlik videosuyla geçen güzel ülkemizde durum nedir? Themis'in kılıcı 783 bin km² de tedbirsiz başları kollamakta mıdır? Başkasının sağlığını bozma eylemi hukukumuzda “kasten yaralama” başlığı altında düzenlenen temel bir suç olup, bir kimseyi enfekte etmek kısa da olsa belirli bir süre için “önemli ölçüde” sağlık koşullarını kötüleştir-

miş ise bu suçun maddi unsurlarını karşılamaktadır.

Covid-19 pozitif olduğunu bilerek (gerek test sonucuna ve gerekse artık herkesin bildiği Corona-19 semptomlarına göre) alınan karantina tedbirlerine aykırı hareket ettiği için bu virüsü başkasına bulaştıran kişinin “başkasının sağlığını bozma” neticesinin kendisine objektif olarak isnad edilebileceği ve bu nedenle de kasten yaralama suçundan dolayı cezalandırılabilirliği görüşü yerindedir. Ölüm neticesinin meydana geldiği koşullarda TCK. 87/4 maddesinde yer alan normun uygulanacağı ise kuşkusuzdur.

Ancak hukukumuzda bu tedbirlere aykırılık için düzenlenen bir tehlike suçu bulunmamaktadır. O nedenle ki “salt tedbirlere aykırılık” bir kimsenin sağlık durumunda önemli ölçüde değişiklik yaratmamışsa cezalandırılmayacaktır.

Henüz Covid-19 pozitif olduğu bilmemekle birlikte öngördüğü enfekte olma riskini, tedbirsiz ve dikkatsizlik suretiyle artıran ve gelişen enfeksiyonu bu süreçte başkalarına yayan kişilerin cezai sorumlulukları ise günümüzün en temel konusu olmalıdır.

Bu kapsamda taksirle yaralama suçu yönünden doktrinde bir değerlendirme yapılmadığı gözlenirse de ceza hukukunun bu sessizliği gerçekçi değildir.

Açıkça normatif düzenlemelere aykırı olduğu bilinen toplantılara mesafe vd. tedbirleri gözetmeksizin katılarak öngördüğü bulaş riskini önemli ölçüde artıran ve enfekte olan kimsenin, pozitif test sonucu veya mutad semptomlar ile virüs pozitif olduğunu öğrenene kadar hastalığı bulaştırdığı diğer kimseler yönünden taksirle yaralama suçundan ve hatta eylemini bilinçli taksirle gerçekleştirdiğinden söz edilebilmelidir. Öyle ki tedbirsiz bulaştırıcının, “bir başka kimsenin sağlık durumunda bozukluk” neticesine kusuruyla sebep olduğu açıktır.

Hatta bireylerin, salgın tedbirlerine uygun yapılacağı belirtilerek katıldıkları bir toplantıda, bu tedbirlere aykırı koşulları oluşturarak veya tedbirsiz dikkatsizlikle bu koşulların oluşmasına sebebiyet vererek virüs yayılımına kusuruyla neden olan ilgililer hakkında da aynı suçtan sorumluluk söz konusu olabilecektir.

Her ne kadar enfeksiyon kaynağının kim olduğunun tespitinde güçlük var ise de, tedbirsiz bulaştırıcının enfekte ettiğini gösterir filyasyon raporları, tanık anlatımları vb. somut deliller taksirle yaralama suçundan mahkumiyet için yeterli görülebilecektir.

Hukuk, devletin toplumsal düzeni ise, düzeni sürdürmek de kanun koyucu ve hukuk uygulayıcısının görevidir. Salgınla mücadele adına tesis edilen normlara açıkça aykırılık teşkil eden davranışlar ile bir kimsenin sağlığının bozulmasına sebep olan kimsenin, kesici bir aletle yaralama eylemini gerçekleştiren bir kimseyle veya kalabalık bir ortamda olası neticeleri kabullenerek silahını ateşleyen mağandayla hukuk önünde farkı bulunmamaktadır. Salgın günün normali ise hukuk da güne göre okunmalı ve caydırıcılık teşkil edecek etkin tavrı takınmalıdır.

Özetle,

Alıntıdaki “bugünlerde insanlar birbirini nasıl incitiyor?” sorusu ceza hukukunda cevabını aramaktadır.

BİR DAYANIŞMA HAKKI OLARAK ÇEVRE HAKKI VE ÇED SÜRECİ

**Av. Çiğdem
Baloğlu**
Kocaeli Barosu

Canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortam olan çevrenin korunması tüm dünyanın ve ülkemizin son yıllardaki en önemli sorunu ve gündem maddesidir.

Nüfus artışı, hızlı kentleşme, ağır sanayinin ve kapitalizmin genişlemesi, ozon tabakasının delinmesi, küresel ısınma, türlerin yok oluşu, nükleer kirlilik, biyolojik çeşitliliğin azalması, asit yağmurları, tropikal ormanların yağması, toprak erozyonu, çölleşme, su kaynaklarının tahribi, kıtlık, sel baskınları, yer altı sularının çekilmesi ve kirlenmesi, denizlere petrol dökülmesi, balıkçılıkta aşırı avlanma, zehirli atıklar çevreyi tehdit eden konulardan sadece bazılarıdır.

İnsan davranışlarının bencilliği çevresine yabancılaşmasına ve yaşadığı çevre ile ilişkisinin bozulmasına neden olmuştur. Doğanın kendini yenilemesine ve iyileştirmesine müsaade edilmemesi de sorunları daha yakın ve açık hale getirmiştir. Toplumların ve bireylerin bu yakın tehdiye karşı kendilerini ve gelecek nesilleri korumak adına refleks geliştirdiklerini çevre dostu, çevre kirliliği, çevre hukuku, çevre aktivisti gibi kavramları hayatın her alanında kullanılmasından anlamaktayız. Bu nedenle hem ulusal hem de uluslararası hukuk alanında ihtiyacı karşılamak için çevre hukukuna ilişkin kurallar oluşmaya başlamıştır. 1970’li yıllardan itibaren yoğun olarak çevreyi korumaya yönelik uluslararası sözleşmelerin imzalandığını ve bu sözleşmelere katılımın her geçen gün arttığını görmekteyiz. Uluslararası hukuk alanında ilk olarak çevrenin korunması yani çevre hakkı konusu, bireylerin temel hak ve hürriyetleri nedeniyle sahip oldukları pozitif statü hakkı olarak tanımlamaktaysa da günümüzde artık sadece devletlerin değil bireylerin de katılımıyla herkesçe korunması gereken bir hak yani bir dayanışma hakkı olarak tanımlanmaktadır. Çevre hakkı hem bireysel hem de kolektif bir niteliğe sahiptir.

Ülkemizde 1982 Anayasası madde 56 “Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevre de yaşama hakkına sahiptir; çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşın ödevidir” hükmü ile çevre hakkının dayanışma hakkı olduğunu vurgulamıştır. Vatandaşlara anayasal hüküm kapsamında çevrenin korunması ödevini yüklemektedir.

2872 sayılı Çevre Kanunu da ilk üç maddesinde genel olarak bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamak için idare, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, birlikler ve tüm vatandaşlara ödevler yüklemekte ve işbirliği alt mesajını vermektedir.

Çevrenin korunması ve gelecek kuşaklara doğal yaşam bırakabilmek için yasa koyucu irade her alanda çeşitli kanun ve yönetmelikler çıkarmıştır. Tüm bu mevzuatın alt metninde yapılacak iş ve eylemlerde sivil toplum kuruluşlarının, meslek odalarının, birliklerin, yöre halkının, bireylerin görüş ve itirazlarının alınacağı, işbirliği yapılacağı, çevrenin korunmasında ortak hareket edileceği mesajı iletilmektedir. Çevre hakkının bir dayanışma hakkı olması ve realitenin de dayanışmayı gerektirmesi yasa koyucu irade tarafından dikkate alınmıştır.

Diğer insan hakları mevcut koşullarda bu hakların sağlanıp sağlanmaması ile ilgili iken, çevre hakkı insanların sadece hâlihazırdaki haklarını değil, geleceğe yönelik haklarını da içermektedir. Çünkü ekosistemde oluşabilecek tahribatlar sadece bugünün insanını değil, gelecekteki kuşakları da etkileyecektir. Bu nedenle çevre hakkının bir insan hakkı olarak tanınabilmesi için sadece çevre kirlenmesini önlemek, yasal düzenlemeleri yapmak yeterli olmamaktadır. Bu anlamda çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama olanaklarının geliştirilmesi, mevcut durumların iyileştirilmesi gibi özetle çevreyi kurtarma görevi halka, kamuoyuna, topluma kısacası biz vatandaşlara düşen bir görevdir.

Tüm mevzuata ve tabi olduğumuz kanun ve yönetmeliklere rağmen uygulama aşamasında ülkemiz bakımından ve bazı ülkeler bakımından çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi hedeflerinde sadece bireylerin değil aynı zamanda bilimsel verilerin ve görüşlerin de ve hatta mahkeme kararlarının dahi dikkate alınmadığı durumlar karşımıza çıkmaktadır. Bu tür durumların genellikle kişisel veya ekonomik kaygılar nedeniyle keyfi uygulamalar olduğu ya da çevrenin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması hakkı karşısında kısa vadeli hedeflerin kamu yararına olduğu hatalı görüşünden kaynaklanan uygulamalar olduğu görülmektedir. Bu tür hatalı uygulamaların nedeni genellikle sürdürülebilir çevre sürdürülebilir kalkınma ilkelerini barındıran çevre hakkının anlaşılmasını olmasındır. İnsan haklarının özünde insan değerinin korunması yer almaktadır. İnsan değerinin korunması ancak eşit ve özgür uygulamalar ile sadece yaşayanlar için değil gelecek kuşaklara değerlerimizi sahip olduklarımızı bırakmakla mümkün olacaktır. Hatta geçmiş kuşaklarca tarafımıza bırakılan değerlerin de korunması bu anlamda değerlendirilmelidir. Uygulamalardaki hataların bir kısmı sanayileşmenin kısa vadeli menfaatler temelinde değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır. İdare tarafından günümüz gelişme-

lerine uygun kullanılabilir bir yönetimin geliştirilmemesi kanaatimizce bu hataların devamı niteliğindedir. Sürdürülebilir kalkınma ilkesinin bugünün gereksinimlerini gelecek kuşakların kendi gereksinimlerini karşılamak üzere tehlikeye atmaksızın karşılayan kalkınma olduğu anlaşılmalıdır. Hatta bir adım daha ileri gidilerek bugünkü kuşakların gereksinimlerinin dahi karşılanamayacağı dönemlerin yaşanmasına neden olacak kararların alınmaya devam ettiği söylenebilir.

Çevre sorunlarının ülkemizde genellikle sanayileşme adı altında ya da rant odaklı bazı projelerin planlanması ve yapılması aşamasında kamuoyuna yansıdığı bilinmektedir. Örnek olarak doğası ile meşhur, yeşil ve orman alanının bilinmeyen nedenle yanması sonrasında konut projelerinin veya tesislerin yapımının planlanması ya da ihtiyaç olmadığı halde taşocağı açılması ya da hes, res gibi projelerin yapılması için kötü yer seçimi yapılmış olması gösterilebilir. Bir yöreye birden fazla taş ocağı açılması veya bir yörenin tüm su kaynaklarını yok edecek nitelikte birden fazla hes yapılması, bir dere veya su kaynağı üzerinde birden fazla içme suyu tesisine müsaade edilmesi, anıt ağaç özelliği bulunan veya orman vasıflı yerlerde ağaçların kesilmesine neden olacak projelerin planlanması sayılabilir. Hatta yaşadığımız bölgeden örneklerle bu konu somutlaştırılabilir.

Sapanca gölünün su seviyesinin azalmasındaki en önemli etkenlerden birinin bu gölü besleyen su kaynakları üzerine kontrolsüz ve özensiz şekilde kurulan içme suyu tesisleri örnek verilebilir. Bunun yanında güncel sorunlardan biri olan Karamürsel ilçesine bağlı Senaiye köyü merkezli tarım arazilerinin üzerine kurulmak istenen rüzgar enerji santralinin yer seçimi örnek olarak verilebilir. Örnekleri çoğaltmak gerekirse yine Karamürsel ilçesine bağlı Kızderbent köyüne açılmak istenen taşocağı meselesinde de 5 km. yakınında mevcut taş ocağı bulunmasına rağmen ikinci bir taş ocağının açılmak istenmesi verilebilir. Doğal güzelliği ve kuşların kışı geçirmek için sığındıkları yuva olması bakımından

dikkat çeken Körfez ilçesindeki Fener Gölü'ne zarar verecek ve belki yok olmasına neden olacak şekilde imar planlarının hazırlanması hatta petrol boru hatlarının bu göl civarından geçirilmesi verilebilir. Tüm bu çevre sorunlarına sebep olacak konuların ortak özelliği de idare tarafından bu projelerin kümülatif etkisinin araştırılmamasıdır.

İdare içerisinde kümülatif etkilerin neler olabileceği hakkında bilgi ve veri toplayan bir birimin olmadığı mevcut birimlerin bu araştırmayı uygulamada layıkıyla yerine getirmediği ÇED raporlarından veya proje tanıtım dosyalarından anlaşılmaktadır. Oysa yasa yapıcı iradenin çevre mevzuatında hükümler koyarken sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerini bir anlamda gözetmiş olması karşısında uygulamanın yasanın özüne bağlı kalmaması bireyleri yargı ve idari süreçlere başvurmaya zorlamaktadır.

Ülkemiz hukukunda da çevre hukukunun temel ilkeleri yasal düzenlemelerde yer bulmuştur. Çevre hukukunun en temel ilkeleri risk önleme ilkesi/tehlikeyi savuşturma ilkesi, işbirliği ve eşgüdüm ilkesi/katılım ilkesi, entegrasyon ilkesi, ihtiyat ilkesi ve kirleten öder ilkesidir.

Örneğin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu madde 181 “çevrenin kasten kirletilmesi” madde 182 “çevrenin taksirle kirletilmesi” suçları düzenlenmiş ve karşılık yaptırım olarak hapis cezalarına yer verilmiştir. Kirleten öder ilkesinin bir anlamda yansımasıdır. Ayrıca caydırıcılığı hedeflemektedir.

2872 sayılı Çevre Kanunu madde 9 ile çevrenin korunması amacıyla yapılması gerekenler tahditi olmayan şekilde sayılmıştır. Özellikle a bendinde yer alan “doğal çevreyi oluşturan biyolojik çeşitlilik ile bu çeşitliliği barındıran ekosistemin korunması esastır. Biyolojik çeşitliliği koruma ve kullanım esasları, yerel yönetimlerin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve ilgili diğer kuruluşların görüşleri alınarak belirlenir.” Hükmü ile çevre hukukunda eşgüdüm ve işbirliği ilkesinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Yine 2872 sayılı Çevre Kanunu madde 10 ile çevre hukukunun en temel risk önleme ilkesi esas alınarak yapılacak projeler için çevresel etki değerlendirmesi yapılması öngörülmüştür.

Bu kapsamda çevreye zararı olabilecek çevre sorunlarına yol açabilecek iş ve eylemler için yasal prosedürü tanımlamak adına Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin çıkarılacağı hükme bağlanmıştır. 2872 sayılı Çevre Kanunu madde 10 hükmüne dayanılarak çıkarılan 25/11/2014 tarih ve 29186 sayılı RG de yayınlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği bir takım değişikliklerle halen yürürlükte bulunmaktadır. Ülkemiz ve şehrimiz için önemli olan çevre sorunlarına yol açabilecek birçok projenin tabi olduğu yönetmelik kısaca ÇED Yönetmeliği çevre hukukunda pratik anlamda en çok bilinmesi gerekli mevzuattır.

ÇED, gerçekleştirilmesi planlanan projelerin

çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları ifade etmektedir. ÇED Yönetmeliğinde hangi projelerin ÇED sürecine tabi tutulacağı hazırlanan proje tanıtım dosyasının ilgili idare tarafından değerlendirilmesi ve akabinde vereceği karar ile belirlenmektedir. ÇED yönetmeliği madde 5 hükmüne göre “ÇED Olumlu”, “ÇED Olumsuz”, “ÇED gereklidir”, “ÇED gerekli değildir” kararları bakanlık tarafından veya gerekli görüldüğü durumlarda valilikler tarafından verilmektedir. ÇED raporu ise yönetmeliğin Ek-1 listesindeki projeler ile ÇED gereklidir kararı verilen projeler ile ayrıca kapasite artışı ile Ek-1 listeye giren projelere alınmaktadır. ÇED gerekli değildir kararı verilmiş ise projenin yapımına başlanacaktır. Bu halde projenin çevreye zararı olacağı kanaatinde olan bireyler bakımından yargılama süreci başlayabilecektir.

Çed sürecine dair önemli bir konu da idari karara karşı ÇED gerekli değildir kararının iptali niteliğindeki davada ivedi yargılama usulü uygulanmasıdır. İdari kararlara karşı dava açma süresi 2577 sayılı İYUK madde 7 hükmünde 60 gün olarak belirlenmişken madde 20/A -2-a bendine göre Çevre Kanunundan kaynaklanan çevresel etki değerlendirmesi kararı alınan kararlara karşı dava açma süresi 30 gün olarak farklı bir düzenleme getirilmiştir. Bu düzenlemenin vatandaşlarca bilinmiyor olması hak kayıplarına neden olmaktadır. Çevreye etkileri bakımından alınan kararların önemi düşünüldüğünde genel düzenleme aksine dava açma süresine kısıtlama mahiyetinde bir düzenleme getirilmesini her ne kadar ivedi yargılama usulünün getirilme maksadının riskleri önleme amacını taşıdığı açıksa da dava açma sürelerinde kısıtlamanın güdülen amaca aykırı bir düzenleme olduğu açıktır.

ÇED Yönetmeliğine göre ÇED Raporunun alınmasının gerekli olduğu durumlarda ÇED süreci başlamaktadır. Yönetmeliğin 8-14 maddeleri arasında süreç ayrıntılı olarak izah edilmektedir. Bu sürece dair yasa yapıcı idarenin en belirgin mesajının çevre hukukunun katılım ilkesini gözetmesidir.

ÇED Yönetmeliği madde 8/5 de “proje ile ilgili olarak ÇED sürecinin başladığı, projeye ilişkin görüş ve önerilerin Valiliğe veya Bakanlığa verilebileceği halka duyurulur” hükmü ile katılım ilkesi belirtilmektedir. Bu konuda Bakanlığın e-ced-duyurular internet sitesi tarafından yapılan ilanlar takibe değerdir.

ÇED sürecine dair çokça konuşulan bir konu da halkın katılımı toplantısıdır. ÇED Yönetmeliği madde 9 da “Halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve önerilerini almak üzere; ... Halkın Katılımı Toplantısı düzenlenir. Valilik, Halkın Katılımı Toplantısı ile halkın görüş ve önerilerini bildirebileceği süreç ile ilgili zamanlama takvimini ve iletişim bilgilerini halka duyurur. Halkın görüş ve önerileri, zamanlama takvimi içerisinde Komisyona sunulur.” hükmüne yer verilmiştir.

Çevre sorunu yaratabilecek projelerde genellikle halkın istemediği projelerde halkın katılımı toplantıları olaylı geçmektedir. Çoğunlukla yöre halkı ÇED toplantısını yaptırmaya çalışmaktadır. Projeyi tanıtmak için gelen şirket yetkililerini çeşitli şekillerde konuşmayarak toplantıyı sonuçlandırmaktadırlar. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkililerince de toplantının sonucunda bir tutanak tutulmaktadır. Bu tutanak eğer yöre halkı toplantıyı yaptırmama yönünde hareket etmişse “halk bilgilendirme hakkını kullanmak istemedi” şeklinde tutulmaktadır. Her yönü ile hatalı bir tutanak tutulması söz konusu olmaktadır. Zira idare hukuku bakımından ifade şekli çok önemlidir. Halkın toplantıya katılmadan önce projeyi yayınlaması ile birlikte incelediği ve incelediği için karşı olduğu bu nedenle de tepkisini dile getirdiği açıktır. Halkın toplantıya katılan yetkililerden projeyi dinlemek istememesi bilgilendirme hakkını kullanmak iste-

mediği anlamına gelmemektedir. Halk projeye karşı olumsuz görüş bildirmektedir. Tutanaklara yazılması gereken halkın olumsuz görüş bildirdiğidir. Oysa ÇED toplantılarında bu şekilde tutanak tutulmasının amacı süreci tamamlamaktır. Halkın bakış açısı ile toplantı yapıp olumsuz görüş bildirildiğinde de toplantı gerçekleştirilmiş olduğundan süreç yine tamamlanmış olacaktır. Buradaki asıl sorunun yöre halkının görüşlerinin idarede bir karşılık bulamayışındır. Dosyaya itiraz olarak giren evrakların okunmadığı düşüncesi bireyleri bu yönde hareket etmeye yöneltmektedir. Bu nedenle her şekilde toplantı yaptırılmayarak basında kamuoyu yaratılarak seslerini duyurmaya çalışmaktadırlar.

ÇED raporunun hazırlanması ile birlikte süreçte yeni bir dönemeç karşımıza çıkmaktadır. Halkın rapora itirazlarını sunması için belirli bir süre tanınmaktadır. Yine internet sitesinde ilan suretiyle yapılan bu duyurular halka hazırlanmak için yeterli süreyi vermemektedir.

ÇED Yönetmeliği madde 11 hükmüne göre İnceleme Değerlendirme Komisyonu tarafından bir toplantı yapılacağı ve toplantı yer ve tarihi duyurulur. Bakanlık bünyesinde yönetmelik çerçevesinde oluşturulan İnceleme Değerlendirme Komisyonu ÇED raporunun yasal prosedüre uygun olup olmadığını denetler ve ilgililerin görüşlerini değerlendirir. ÇED raporuna karşı olan ilgililerin bu IDK toplantılarına katılması önemlidir. Zira idarede dosya bazında inceleme yapan bürokrasi, karar verirken toplantıda karşısında halkı bulan idare elemanlarının sözlü olarak halkın tepkilerini şikayet ve itirazlarını dinledikten sonra karar vermesi netice bakımından fark yaratabilmektedir. Halkın katılımı toplantısında ifade ettiği itirazlarını bir kere de Bakanlık karşısında ifade etmesinde yarar olmaktadır.

Bunun yanında çed sürecine dair proje tanıtım dosyalarının veya ÇED raporlarına ait dosyaların hazırlanmasında çevreye verilmesi muhtemel zararların idare tarafından önceden öngörülmesi ve görüş olarak bildirilmesi söz konusu olabilmektedir. Bu durumda da ilgili kurum ve kuruluş tarafından “taahhüt” adı altında çevreye zarar vermeyeceklerini belirttikleri bir belge dosyaya eklenmektedir. Genellikle çevreye zararı kesin olacak projelerde bu “taahhüt” belgeleri vasıtasıyla projeler devam etmekte davalar kaybedilmektedir. Oysa proje uygulama aşamasında verilen taahhütlerin yerine getirilmediği hatta idare tarafından kontrol edilmediği bir gerçektir. Zararı yine telafisi imkansız şekilde vatandaşlar ve gelecek kuşaklar görmektedir. “Taahhüt” uygulamasının aşılmasının yolu mevzuat değişikliğine gidilmesidir. Yasa yapıcı iradenin bu konuda harekete geçmemesi halinde uygulamada yargı sürecinde “taahhüt” belgesinin

hukuki niteliğinin değerlendirilmesi hatta anayasaya aykırılık savında bulunulması gerekmektedir. Henüz bu yönde bir çalışma söz konusu değildir.

ÇED süreci nihai karar aşamasına geldiğinde ÇED Olumlu veya ÇED Olumsuz kararı verilebilmektedir. ÇED olumlu kararı karşısında süreç yargıya taşınmaktadır. Yine ÇED Olumlu kararının iptali amacıyla açılan davada davalı ilgili Bakanlık olmaktadır. Proje-yi hazırlayan şirketlerin müdahil sıfatıyla dosyaya dahil edilmeleri söz konusu olmaktadır. İvedi yargılama usulüne göre bakılması ve sonuçlanması gereken davalarda süreç uzamaktadır.

Davada çıkacak kararın şirketin müdahalesini neden gerektirdiği konusu da ayrı bir tartışma konusudur. Zira mahkemece ÇED olumlu kararının iptali söz konusu olursa müdahil şirketin devletten bir tazminat talebi söz konusu olamayacaktır. ÇED Yönetmeliğinde bu konuya ilişkin bir düzenleme yoktur. Hatta ÇED olumsuz kararı verilmesi halinde sürecin sonlanacağı yazıldığına göre sürecin mahkeme kararı ile iptali halinde de süreç tek taraflı sonlanmış olacaktır. Dolayısıyla projeyi hazırlayan şirketin müdahil olması sadece dosyada yargılamanın süresine etki edecek nitelikte bir iş yükü dışında bir anlam ifade etmemektedir.

Bunun yanı sıra idari yargılama konusu olan bu tip davalarda yargılama giderleri çok fazla tutmakta ve bu durum halkı zor durumda bırakmaktadır. Özellikle halkın birçok konuda hukuki bilgiden yoksun olması durumu daha da çetrefilli hale getirmektedir. Özellikle yargılama masrafları konusunda 2577 sayılı İYUK madde 31/2 yollaması ile 6100 sayılı HMK madde 324-325 hükmüne göre keşif avansının ve bilirkişi giderlerinin yargılama sonucunda haksız çıkan taraftan alınmak suretiyle hazineden veya ekonomik olarak güçlü olan taraftan alınması hükmünün ve bu konuda verilmiş çok sayıda Danıştay kararından haberdar olmamaları halkın adil yargılama hakkı kapsamında haklarını kullanmalarına engel oluşturmaktadır. Danıştay kararlarında da bahsi geçtiği üzere çevre davaları niteliği gereği bilirkişi incelemesi gerektiren davalardır. Özellikle mahkemelerce bu hakkın da sadece talep ile kullandırılması idari yargı bakımından usule ve hukuka aykırı uygulama olmaktadır.

Çed sürecinin idari aşaması yanında yargı aşaması bulunmakta ve teknik uzmanlık gerektiren konularda bireylerin yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Bu duruma rağmen insanlar yaşam alanlarını canla başla savunmaktadırlar. Çoğu zaman uygulamalarda ki hatalar nedeniyle vatandaşlar kolluk kuvvetleri ile karşı karşıya gelmektedir. Basında sıkça yer alan bu olaylar ne yazık ki hukuki değildir. Özellikle Bergama köylülerinin kendiliğinden plansız gelişen tek sıra halinde yürüme eylemini demokratik ifade özgürlüğü hakkı kapsamında değerlendiren AİHM kararı karşısında halkın haklı doğal tepkisini Toplantı ve Göste-

ri Yürüyüşleri Kanununa aykırı hareket olarak değerlendirmek yanlıştır. Nitekim neticesinde acı olaylar yaşanmakta yaşamlar son bulmaktadır. Çoğunlukla yürütmenin durdurulması kararlarının bulunduğu hallerde iş makineleri ile veya maden aramaları ile geri dönülemez zararların verildiği bilinmektedir. Yargılama neticesinde projenin iptali söz konusu olsa dahi yargı kararının uygulanabilirliği kalmakta bu durumda da fiili duruma uygun yasal düzenlemeler yapılmaktadır. Tüm bu anlatımların yaşanmış olaylardan alıntılı olduğu bilinmelidir.

Uluslararası ve ulusal çevre hukukunun temel ilkeleri çerçevesinde yasa yapıcıların iradesinin Anayasa 56 hükmünde bahsedildiği gibi HERKES'in katılımı ile çevrenin korunması gerekliliği geldiğimiz noktada vatandaşlar arasında dayanışma ile sürdürülen bir görev olmuştur. Çevrenin korunmasının tüm vatandaşların anayasal hakkı ve ödevi olduğu gerçeği çevreye saldırıların arttığı yaşam kaynaklarımızın tehlike altında olduğu tehlikenin daha yakın ve açık hale geldiği şu dönemde çok daha kıymetli olmuştur. Demokratik, sosyal ve hukuk devleti olarak tanımlanan devletimizin yöneticilerinin de hukukla bağlı olduğu, çevrenin korunmasının temel hak ve özgürlüklerimiz kapsamında olduğu, çevrenin korunmasında halkın katılımına destek olunması hatta teşvik edilmesi gerektiği, çevreye zarar veren projelerin kümülatif etkisinin değerlendirildiği, uygulama hatalarının en aza indirildiği, sadece bugün ki değil gelecek kuşakların da haklarının gözetildiği bir yönetimin oluşturulması kamuoyunun ve idarenin en önemli gündem maddesi olmalıdır.

KAZADAKI GÜNAH KEÇİSİ

Kusur Kavramı Üzerine Bir Küçük Sohbet

Av. Serdar Solak
Kocaeli Barosu

Kültürümüzde çok kullanılan metaforlardan biridir “günah keçisi”. Sorumluluk kendisinde olmamasına rağmen, ya da sorumluluğun birden fazla kişide olmasına rağmen tüm sorumluluğun yüklendiği kişi anlamında kullanılır. Günah keçisi tabirinin, kaza ile ne ilgisi olabilir dediğinizi duyar gibiyim. O zaman dilerseniz günlük hayatta karşılaştığım olaylara dayalı bir kaç değerlendirme ile başlayalım.

Sıklıkla ticari taksi ile yolculuk yaparım ve bunun nimetlerinden yararlanmaya çalışırım. Taksiler çok iyi birer gözlem yeridir. Kendim araç kullanırken farkına varamadığım onca şeyi “farkındalıkla” görme imkanı, bana zevk verir. Doğayı gözlemlerim, trafiği gözlemlerim, bindiğim taksinin sürücüsünü gözlemlerim; müşteriye yaklaşımına, trafiğin diğer paydaşlarına yani diğer araç sürücülerine, yayalara, hayvanlara karşı tavırlarına, trafik kurallarına uyup uymadığı ve güvenli sürüş bilinci olup olmadığına bakarım. İlk kez aracına binmiş olsam bile hayata dair düşünce ve beklentilerini, gündeme ilişkin görüşlerini duymak hoşuma gider; eğer sürücü diyalog kurma konusunda gönülsüz ise çantamda taşıdığım kitabımı açar ve biraz okuma yaparım. Ancak itiraf etmeliyim, çoğu zaman, ilk kez tanıştığım o kişiyle olan sıcak sohbet ve keyifli paylaşımlar nedeniyle, gideceğim yeri geçip sonradan geri döndüğümüz bile olmuştur. Bu nedenle taksiye bindiğimde, gideceğim yeri detaylarına kadar tarif edip, sohbele sonra başlama alışkanlığı kazandım. Böylelikle, ihtiyaçlar ve tecrübelerin, yaşamımıza ve tavırlarımıza yön verdiği gerçeğini bu somut örneklerle bir kere daha yaşamış oldum.

Eskiden beri, yaptığım bu yolculukların büyük bölümünde, hayatını bu işten kazanan, trafiğe ve sürüşe dair tüm kuralları en iyi bilmesi ve uygulaması gereken, topluma bu konuda örnek olması gereken taksi sürücülerinin kemerinin takılı olmadığını görmek beni büyük bir hayal kırıklığına uğrattı. Emniyet kemeri ikazı çoğu zaman bir yalancı kemer tokası ile etkisiz hale getirilmiş, boş olan yan

koltuktaki kemer takılı, benim oturduğum arka koltukta ise kemer yoktur. Aslında Aziz Nesin’in “Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz” romanı misali, kemer vardır ama kemer ya da kemer tokası ortalarda görünmemektedir; kimi zaman koltuğun arkasında kalmıştır, kimi zaman ise üzerine koltuk kılıfı geçirilmiş ve uzun zamandır hatırını soran kimse olmamıştır.

Eğer becerebilirim emniyet kemerini ortaya çıkarır ve takıp yolculuğa güvenli bir şekilde başlarım, ama ortada kemer falan yoksa diğer koltuğa geçerim. O kadar sık yaşarım ki bunu, yazıyı kaleme aldığım gün bindiğim takside arka koltuktaki kemer tokası (kemerin takıldığı bölüm) ortalarda yoktu, üstüne koltuk kılıfı geçirilmiş ve kim bilir kaç zamandır taksiyi kullanan yüzlerce kişi tarafından kemer takılmamış, taksi sürücüsü de kemeri ortaya çıkarma ihtiyacı duymamıştı. Ortaya çıkarmaya çalışsam da başarılı olamadım, taksiciye söylediğimde gelip kendisi baktı, hoşnutsuz bir şekilde koltuk kılıfını açtı fakat gördüğüne kendisi de şaşırılmıştı; kemer tokası yeri boştu, yani emniyet kemerinin takılacağı kemer tokası yoktu. Bunun üzerine pandemi şartlarında olmamıza rağmen çift kat maskeme güvenerek ön tarafa geçtim ve huzursuz bir şekilde de olsa yolculuğumu gerçekleştirdim.

Bindiğim taksilerde sürücülerin birçoğu sürüş anında cep telefonu kullanmaktan çekinmezken, çok azının ileri sürüş teknikleri ve güvenli sürüş eğitimi almış olması ise beni hayrete düşüren bir başka eksiklik olmuştur.

Taşıtlar günümüzde, çevresel anlamda bazı olumsuz (kısmen önlenemez) etkileri bulunmakla birlikte, teknolojik gelişmeler sayesinde büyük bir kolaylık ve konfor sağlamakta, hayatımızda olmazsa olmaz bir yer teşkil etmektedir. Ancak ummadığımız anlarda meydana gelen trafik kazalarında, çok basit bazı tedbirleri almamanın acısı ve pişmanlığı gidene geri getirmemekte, çoğu zaman uğranılan zararların telafisi ise mümkün olamamaktadır. Meydana gelen trafik kazalarında oluşan ölüm ya da yaralanma şeklinde gerçekleşen bedensel zararların, çoğu zaman emniyet kemeri takılmamasından; bisiklet, skuter, atv ve motosiklet gibi araçlarda ise sertifikalı kask, bot, kıyafet ve diğer koruyucu ekipmanları kullanmamaktan kaynaklandığı rapor edilmektedir.

Emniyet Müdürlüğü'nün resmi verilerine göre; emniyet kemeri araç içindeki kişilerin ağır yaralanma riskini otomobillerde % 45, kamyonetlerde ise % 60 azaltmaktadır, ölümlü kazalarda emniyet kemeri kullananların % 24,8'i hiç zarar görmemektedir, arka koltukta emniyet kemeri kullanımı ölüm ve yaralanmaların 2/3'ünü önlemekte, ağır yaralanmalarda ise yaralanmanın şiddetini % 50 oranında azaltmaktadır. Avukatlık ve bilirkişilik pratiğimde inceleme fırsatı bulduğum bir çok trafik kazasında, araç içinde birden fazla kişi bulunmaktayken emniyet kemeri kullananların hiç yaralanmadığı ya da çok hafif yaralandığı, kemer takmayanların ise hayatını kaybettiği ya da ağır yaralandığını gördüm. Yine motosiklet kazalarında, kask başta olmak üzere sertifikalı koruyucu donanım kullanmayanların en küçük kazalarda ve düşük hızlarda bile hayatını kaybettiği ya da çok acı veren ağır yaralar aldıklarını defalarca gördüm.

Birkaç örnekle somutlaştırmak isterim: Araçta arka koltukta oturan bir kişi kemer takmadığında, kaza esnasında aracın durmasına rağmen araç içindeki nesnelere ve kişiler "eylemsizlik prensibi" nedeniyle öne doğru hızlıca hareket etmek durumundadır. Emniyet kemeri takılmadığında, 50 km hızla gerçekleşen bir kazada arka koltukta oturan bir kişinin aldığı darbe 4. kattan beton zemine düşmeye eşdeğerdir.

Ayrıca ön koltuğa uyguladığı kuvvet bir filin ağırlığına eşit olmaktadır. Bu da arka koltuktaki kişinin ölümü ya da ağır yaralanmasının yanında, ön koltuktaki kişinin de kemer taksa bile yaşamsal tehlikeyle karşı karşıya kalması anlamına gelmektedir. Bir başka örnek olarak, motosiklet kullanan birinin 100 km hızla giderken düşmesi durumunda yaklaşık 65 metre sürüklendiği bilinmektedir. Bu düşme kuru bir asfaltta gerçekleşirse, sürtünme anında ortaya 770 santigrat derecelik bir ısı ortaya çıkar, insan kemiğinin erime sıcaklığı ise 700 derecedir. Eğer koruyucu bir kıyafet kullanılmazsa geri dönülmez doku kayıpları olacaktır kuşkusuzdur.

Karayolları Trafik Kanunu'nun 78. maddesinde, sürücüler ve yolcuların koruyucu tertibat kullanmalarının zorunlu olduğu düzenlenmiştir. Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 150. maddesinde, motosiklet kullanıcılarının koruma başlığı (kask) ve koruma gözlüğü kullanmalarının; otomobil, arazi taşıtı, minibus, otobüs..vs. araçların tüm koltuklarında emniyet kemeri bulunması ve kullanılmasının zorunlu olduğu düzenlenmiştir.

Bilimsel çalışmalar ve istatistiklere göre, taşıtların karıştığı kazalarda emniyet kemeri, kask ve diğer koruyucu donanımları kullanmamanın, bedensel zararların oluşmasına ya da zararın artmasına etkisi olduğu kuşkusuzdur. Ancak uygulamada trafik kazalarına ilişkin kusur bilirkişi raporlarında çoğunlukla, yalnızca tarafların "kazanın meydana gelmesindeki" etki ve kusurlarına bakılmakta, dosyadaki kusur oranları buna göre belirlenmektedir. Bilirkişi raporlarının hâkimi bağlayıcı olmadığı hususu da gözardı edilerek kusur raporu ile bağlı kalınarak maddi zararlar hesaplanmakta, zararın parasal olarak belirlenmesinde ve hüküm altına alınmasında da çoğu zaman bedensel zararın ortaya çıkmasında ya da artmasında, zarar görenin koruyucu donanımları kullanmamasının etkisi kusur olarak yansıtılmamaktadır.

Türk Borçlar Kanunu'nun 52. maddesinde, zarar görenin zararı doğuran fiile razı olması, zararın doğmasında ya da artmasında etkili olması, ayrıca tazminat yükümlüsünün duru-

munu ağırlaştırmış olması durumunda hâkimin tazminattan indirim yapabileceği gibi tazminatı tamamen de kaldırmayacağı düzenlenmiştir.

Açık kanun hükmüne göre, bedensel zararlara ilişkin tazminat davalarında, zarar görenin kusuru göz ardı edilmemelidir. Ancak uygulamada çoğu zaman, eğer zarar görenin "kazanın oluşumunda" kusuru yoksa başkaca bir hususa bakılmamaktadır. Özellikle araç içi kazalarda bedensel zarara uğrayan kişi yolcu konumundaki ise, bilirkişi raporlarında hiçbir değerlendirme yapılmamakta, hükümde ise mahkemece yolcu konumundaki kişinin bedensel zarar oluşumu ya da zararın artmasında kusuru olup olmadığı tartışılmamaktadır.

Karşı tarafın kusurlu davranışı sonucunda bile olsa, bir kaza meydana geldiğinde, zarar gören kişi gerekli koruyucu ekipmanı gerektiği gibi kullanmış olsaydı bedensel zarara uğrayıp uğramayacağı, ya da bedensel zararın bu boyutta gerçekleşip gerçekleşmeyeceği hususu mutlaka tartışılmalıdır. Zira, bedensel zararlara ilişkin tazminat davalarında, zarar görenin koruyucu donanım kullanmaması ya da yeterli/uygun/doğru şekilde kullanmaması nedeniyle kendisine yüklenebilecek kusurun tespit edilmesi, adil ve hukuka uygun bir hüküm kurulabilmesinin "olmazsa olmaz" unsuru olarak kabul edilmelidir.

Bir çoğumuz, küçük ya da büyük, maddi hasarlı ya da can zararına yol açan kaza yaşamış ya da ciddi kaza tehlikeleri atlattığımızdır. TÜİK verilerine göre 2019 yılında toplam kaza sayısı 1.168.144, kazalarda ölen kişi sayısı 5.473, yaralanan kişi sayısı ise 283.234 olarak açıklanmıştır. Bu nedenle gerek mesleki faaliyetimizde gerekse kişisel yaşantımızda, her an karşılaşmamız muhtemel olan bu konunun ivedi olarak ele alınması, akademik çalışmalarda değerlendirilmesi ve tüm mahkemelerin istisnasız uyacağı bir kurala bağlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Son zamanlarda yüksek mahkemenin bazı kararlarında, koruyucu ekipman kullanılmaması sebebiyle zarar görenin müterafik kusurunun araştırılması gerektiği yönünde tespitler yapılmakta ise de, henüz bu konuda uygulama birliğine varılamadığı görülmektedir. (Ayrı bir inceleme konusu olması nedeniyle, bilirkişi raporlarında “kusur oranı” belirlenmesi gerekip gerekmediği tartışmasına burada girmiyoruz.)

“Kimse kendi kusurundan yararlanamaz” ilkesi gereğince, zarar gören kişinin olayın meydana gelmesinde herhangi bir etkisi ve kusuru olmasa bile, bedensel zararın oluşumunda ya da zararın artmasında kendi kusurlu davranışının etkisi varsa, bu oranda zarara

katlanmalıdır. Aksi halde kazaya sebep olan kişi ya da kişiler kendi kusurlarının fazlasından sorumlu tutulacak ve zarar sorumlularına kazadaki “günah keçisi” misyonu yüklenmiş olacaktır.

Bu nedenle öncelikle, her şeyin üstünde olan yaşam hakkı ve vücut bütünlüğünün sağlanması bakımından, trafikteki tüm paydaşların istisnasız bütün kurallara uyması ve tedbirleri alıp uygulaması gerekmektedir. Bunun için de, toplumda “trafik güvenliği bilincinin” oluşturulması ve içselleştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Diğer taraftan, bedensel zararlara ilişkin davalarda, yalnızca “kazanın oluşumunda” etkisi olanlar ve bunların kusurlarının araştırılması yeterli görülmemelidir. Kazada zarar gören kişi ya da kişilerin koruyucu ekipman kullanmalarındaki eksiklik ve varsa başkaca kusurlarının da tespit edilmesi; bu kusurların bedensel zarar oluşumundaki ya da zararın artmasındaki etkisi oranında, hesaplanan maddi zarardan indirimle gidilerek, sorumluluğun paylaşılması yerinde olacaktır.

Adil bir yargılama sonucunda, kimsenin “günah keçisi” sayılmaması dileğiyle.

TAŞINMAZ SİMSARLIK SÖZLEŞMESİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Av. Ayşe Acar Umut

İstanbul 1 No'lu Barosu

Kocaeli Üniversitesi Özel Hukuk Doktora Öğrencisi

818 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 404 vd. maddelerinde "tellallık" adı ile bilinen sözleşme, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 520 vd. maddelerinde "simsarlık" olarak düzenlenmiştir. Simsarlık sözleşmesi, simsarın(tellalın) ücret karşılığında taraflar arasında bir sözleşme kurulması imkânının hazırlanmasını veya kurulmasına aracılık etmeyi konu edinir. Kanunda simsarlık sözleşmesine vekaletle ilişkin hükümlerin uygulanacağı ve sözleşmenin yazılı yapılmadıkça geçerli olmayacağı belirtilmektedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 04.02.2020 tarihli 2017/543 E., 2020/64 K. sayılı ilamında simsarlığın önemini ve yararını şu şekilde açıklamaktadır; *"Bir akdin yapılması için tarafların birbirleriyle buluşmaları gerekir. Fakat bu buluşma her zaman kolay bir şekilde olmaz; hatta çoğu zaman bazı zorluklarla karşılaşılabilir. Mesela taraf olacakların birbirlerini tanımamaları, ayrı ayrı mahallerde bulunmaları, aynı dili konuşmamaları gibi sebepler onların birbirini bulmalarına ve sözleşmeyi yapmalarına mâni olabilir. İşte çeşitli sebeplerden ötürü bir araya gelemeyen kimseleri birbirlerine yaklaştırmak hususunda aracılık yapmayı kendilerine meslek edinen şahıslardan müteşekkil bir sınıf olup eski zamanlardan beri mevcuttur. Zamanımızda iş âleminin zaruri kıldığı ihtisaslaşma ve iş bölümü dolayısıyla simsarlık mesleği ticaret hayatının vazgeçilmez bir unsuru hâline gelmiştir."* Kanımca, özellikle son dönemde içinde bulunduğumuz ekonomik ve sosyal koşullar dikkate alındığında simsarlık mesleğinin ve simsarlık sözleşmesinin bilinmesi gerekliliği artmıştır.

Uygur (Uygur, 2003:8975)'a göre simsarlık, fırsat gösterme veya aracılık etme tellallığı olmak üzere iki şekilde gerçekleşebilir. Fırsat gösterme tellallığında; sözleşmenin kurulması fırsatına ait bilginin sağlanması söz konusu olur. Aracılık etme tellallığında ise; aracılık tellalı iki tarafı bir araya getirmek ve olası düşünce uyuşmazlıklarını gidermek için uğraşmak zorundadır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 04.02.2020 tarihinde 2017/543 E., 2020/64 K. sayılı ilamın-

da tellallık; "Ücretin zorunlu unsur olarak yer aldığı, konusunun sözleşme yapılması olanağını hazırlamak veya sözleşme yapılmasına aracılık etmek şeklinde iki türlü olabileceği, belirli konulu ve konusuna uygun işlemler gerçekleştirilince ücrete hak kazanılan, taşınmazla ilişkin olması halinde yazılı şekilde yapılması gereken ancak diğer hallerde şekil koşulu bulunmayan ve vekillik sözleşmesi kurallarının uygulandığı bir sözleşme" olarak tanımlanmıştır.

TBK m. 521 ile simsarın ücrete hak kazanabilmesi, aracılık ettiği hususta sözleşmenin kurulması şartına bağlanmıştır. Ücret sözleşme ile kararlaştırılabileceği gibi TBK m. 522 uyarınca eğer aracılık edilen faaliyete ilişkin bir tarife mevcut ise tarifeye göre, tarifenin olmadığı hallerde ise teamüle göre ücret belirlenecektir.

Uygulamada özellikle emlak işi ile uğraşan kişilerin hazırlamış olduğu ve "yer gösterme" "aracılık" "tellaliye ücret sözleşmesi" adı altındaki sözleşmelerin imzalanması ile ortaya çıkan uyuşmazlıklar olduğu görülmektedir. Taşınmaz simsarlığı adı verilen bu simsarlık türünde taşınmazlara ilişkin aynı veya şahsi hakların devrini içeren işlemlere ilişkin aracılık faaliyetleri yürütülmektedir.

Vatandaşların hak kaybına uğramaması adına öncelikle emlak alım satım işlerine aracılık eden emlakçıların buldukları il ticaret odası ile emlak komisyoncuları odasında kayıtlarının bulunup bulunmadığı hususunda bilgi edinmeleri yerinde olacaktır. Zira firmanın kayıtlı olmadığı ve çalışma izni dahi bulunmadığı halde karşı tarafta bu yönde güven uyandırarak hak kaybına uğranabileceği unutulmalıdır.

Simsarlık sözleşmesinde imzaların eksik olması yahut imzalayan kişiler yönünden yetkisizlik olması, imzalayan kişi ile işlemi gerçekleştiren kişinin farklı olması gibi durumlarda simsarin ücrete hak kazanıp kazanmayacağı noktasında Yargıtay'ın çelişkili kararları bulunmaktadır. Örneğin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 03.11.2011 tarihinde 2010/19-559 E., 2010/546 K. sayılı ilamında; satış işlemi gerçekleşmesine rağmen simsarlık ücreti ödenmeyen simsar tarafından gayrimenkul tellallığına ilişkin ücretinin ödenmesi talebiyle açılan davada, alıcının simsarlık sözleşmesinde kendi imzasının bulunduğu ancak simsarin imzasının bulunmadığı yönündeki

iddiasının Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan hakkın kötüye kullanılması yasağı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ve satışın gerçekleşmesi ve simsarin sözleşmeye ilişkin edimlerini yerine getirmiş olması sebepleriyle haksız olduğuna ilişkindir.

Keza Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 16.05.2007 tarihinde 2007/2310 E., 2007/6803 K. sayılı kararına göre; tellaliye sözleşmesine eklenen *“Gösterilen taşınmazın alıcı ve yakınları tarafından alınması halinde sözleşmede belirtilen fiyat üzerinden %3 komisyon ücreti alınacağı”* şeklindeki düzenleme ile tellal komisyon ücretine hak kazanabilecektir. Bu bağlamda uyuşmazlık halinde simsarlık sözleşmesinde imzaya yönelik itirazda bulunurken; imzaların yetkili kişilerce atılıp atılmadığı, imza kısmı boş olduğu halde sözleşmeye ilişkin edimlerin yerine getirilip getirilmediği, sözleşmede yer alan maddeler itibarıyla sözleşmeyi imzalayan kişi ile sözleşmede yer alan işlemi gerçekleştirecek olan kişinin farklı olabileceği gözden kaçırılmamalıdır.

Taşınmaz simsarlığında görülen bir diğer problem, sözleşmeye konu malın özelliklerinin gösterilen ya da belirtilen niteliklere sahip olmadığının sonradan anlaşılmasıdır. Bu problem özellikle taşınmaz mallarda ortaya çıkmaktadır. Örneğin sözleşmeye konu taşınmaz için kredi çekmek isteyen alıcı, banka tarafından düzenlenen ekspertiz raporunda belirtilen özellikler ile tapu kayıtlarının uyuşmadığı, taşınmazın projesi ile uyumsuz olduğu gibi durumlarla karşılaşabilmektedir.

Bu hususta Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 2014/14864 E. 2015/913 K. sayılı ve 22.01.2015 tarihli kararı bulunmakta olup karar "... Davacı, mülkiyeti davalı ...'a ait daireyi beğendiğini ve diğer davalı emlakçı ... ile daireyi 160.000,00 TL ya almak için anlaştığını, kaparo olarak davalı ...'a 2.000,00 TL nakit ve 5.000,00 TL bedelli çeki ileride engel çıkması halinde iade edileceği taahhüdü ile verdiğini, ev için kredi çektiğinden gelen experin evin kendisine gösterildiği gibi 245 m2 değil 110 m2 olduğunu, tapu kaydının da 110 m2 olduğunu söylediğini, davalıların kaçak olarak daireye ilave edilen diğer çıkmaları da tapusu varmış gibi göstermesi nedeni ile daireyi satın almaktan vazgeçtiğini, verdiği kaparo bedelini davalılardan istemesine rağmen davalıların iade etmemesi üzerine icra takibi başlattığını, davalıların takibe haksız yere itiraz ettiğini ileri sürerek, itirazın iptali ile takibin devamına, % 40 icra inkar tazminatının davalılardan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece, 23.02.2010 tarihli emlak alım satım sözleşmesinin 4. maddesine atıf yapılarak, alınan kaparo bedelinin BK 156. maddesi anlamında cayma akçesi olduğu, tapu kayıtlarının herkese açık olması nedeni ile davacının tapu kaydına bakmamasının kendi kusuru olduğu, bu nedenle sözleşmenin alıcı tarafından feshedildiğinin kabulü gerektiği, sözleşmenin tarafları bağlayıcı olması nedeni ile verilen bu paranın istenemeyeceği gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiş ise de; dava, geçersiz bağımsız bölüm satışı nedeniyle ödenen kaparo bedelinin iadesine ilişkindir.

Davacı ile davalı ... arasında 23.02.2010 tarihinde düzenlenen adi yazılı sözleşme ilelu bağımsız

bölümün satışı konusunda anlaşmışlar, anlaşma gereğince davacı alıcının, davalı ...'e 2.000,00 TL nakit ve 5.000,00 TL bedelli çeki kaparo bedeli olarak verdiği tartışmasızdır. Akit yapılı yapılmaz taraflardan birinin diğerine bir miktar para vermesinin ne gibi bir maksada dayandığı açık bir şekilde anlaşılmıyorsa, verilen paranın pey akçesi olduğu karine olarak kabul edilir (BK.m. 156/1).

Davalı bu karinenin aksini yasal delillerle kanıtlayabilir. Öte yandan, daire satışına ilişkin taraflar arasında yapılan sözleşme resmi şekilde yapılmış olmadığından hükümsüzdür (MK.m. 634, BK.m.213, Tapu Kanunu m.26). Akdi yapanlardan birisi tarafından önceden diğerine ödenen pey akçesi veya cayma akçesi de ceza şartı gibi borcu kuvvetlendirmeye yarayan fer'i bir şarttır; bu bakımdan esas akit geçerli olmazsa fer'i şart dahi geçerli olmaz. Geçerli olmayan bir akit dolayısıyla ödenmiş bulunan pey akçesinin veya cayma akçesinin geri verilmesi sebepsiz mal edilmeye ilişkin hükümler gereğince istenebilir. Mahkemece, tüm bu açıklamalar ışığında düzenlenen sözleşmenin geçersiz olduğu gözetilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, açıklanan yönler göz ardı edilerek davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup..." şeklindedir.

Bu gibi hallerde simsarlık(tellaliye) sözleşmesinin imzalanmasının ardından kaparo adı altında bağlanma parası ödeyen alıcılar sözleşmeden haklı nedenle cayabilecek olup sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanarak bağlanma parasının iadesi talep edilebilecektir. Bağlanma parasının iadesi için simsarlık sözleşmesine dayanarak icra takibi başlatılabilir. Simsarın borca itiraz etmesi halinde ise tüketici tarafından açılacak olan itirazın iptali davasında görevli mahkeme Tüketici Mahkemesi olup ayrıca talep edilmesi halinde mahkemece davalı borçlunun icra inkâr tazminatı ödemesine karar verilebilecektir.

Bu hususta 24.09.2020 tarihinde İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi'nin 2020/872 E. ve 2020/979 K. sayılı kararı ile kesinleşen dosyamız bulunmaktadır. Söz konusu uyuşmazlıkta dava konusu, taraf-

lar arasında imza edilen ve hukuken geçersiz olan tellaliye sözleşmesi ile alım satımına aracılık edilen taşınmaza ilişkin davacı tarafından ödenen bağlanma parasının iadesi talebimize ilişkindir. Davalı borçlunun itirazında haksız olduğu, haksız ve yersiz itirazının iptali ile icra takibinin devamına, davalının takip konusu alacağın % 20 sinden aşağı olmamak üzere icra inkar tazminatına mahkum edilmesini talep ettiğimiz işbu uyuşmazlıkta Yerel Mahkemece takip borcunun davadan sonra uzlaşma suretiyle ödendiği ve itirazın iptali davasının konusuz kaldığı gerekçesiyle davalı-borçlu takip borcunu ödese dahi hakkında takip başlatılmasında kusurlu olması sebebiyle aleyhine yargılama giderleri, vekalet ücreti ile icra inkar tazminatı ödemesine hükümlenmiş, davalı-borçlunun istinaf talebi ise aynı gerekçe ile reddolmuştur.

Yukarıda belirttiğimiz üzere simsarlık faaliyeti yürüten firmanın kayıtlı olmaması, çalışma izninin bulunmaması, sözleşmeye konu malın özelliklerinin farklılık göstermesi halinde söz konusu firmanın bu eylemleri Türk Ceza Kanunu kapsamında suç teşkil edebilecektir. TCK m. 158/-i bendinde serbest meslek sahibi kişiler tarafından mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçunun işlenmesi hali nitelikli dolandırıcılık olarak kabul edilmiştir. Bu hususta Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 2013/2413 E., 2014/18283 K. sayılı kararı bulunmakta olup kararda “*Somut olayda; Emlakçı olan sanık Ahmet'in, N. ilçesi Ç. Köyünde arsa satın almak isteyen katılana uygun bir arsa bulunduğunu söylediği, katılanın, sanık Ahmet'in sahibi olduğu E. Emlak isimli işyerine arsayı görmek için eski eşi tanık Bülent ile geldiği, sanık Ahmet'in başka bir emlak ofisi işleten diğer sanık Musa'ya söz konusu taşınmazı göstermesini istemesi üzerine, sanık M.. Y. ve suça konu taşınmazın satımına aracılık eden sanık N.. B..'un birlikte tanık Bülent'e yeri ve niteliği iyi durumda olan bir taşınmaz gösterdikleri, gösterilen taşınmazın iyi durumda olması nedeniyle taşınmazın alınması hususunda 13.000 TL'ye tarafların anlaştıkları bu paranın katılan tarafından tapuda işlem yaptıkları sırada sanık Musa'ya verildiği ve tescil işleminin gerçekleştiği ancak bu olaydan yaklaşık bir yıl sonra katılanın söz konusu taşınmazı satmak istediğinde, adına tescil olunan arsanın sanıklar tarafından gösterilen yer olmadığını kendisine satılan yerin içinde harfiyat çalışması yapılan, kısmen göl halindeki vasıfsız bir taşınmaz niteliğinde olduğunun anlaşıldığı böylece sanıkların fikir ve eylem birliği içerisinde hareket ederek nitelikli dolandırıcılık suçunu işledikleri sabit olmakla mahkumiyet kararında bir isabetsizlik görülmemiştir.” şeklindeki gerekçesi ile satışa konu taşınmazın sözleşmede yer alan özelliklerde olmadığını anlaşıldığı dosyada sanıklar hakkında verilen mahkumiyet kararının yerinde olduğuna hükmetmiştir. Kanaatimce de taşınmaz simsarlığı yapan kişilerin basiretli bir tacir gibi hareket etme yükümlülüğü bulunması ve bu kişilerin iyiniyetle bağdaşmayacak hileli işlem yapmak ve hukuku dolanmak suretiyle haksız bir*

sonuca ulaşması halinde dolandırıcılık suçu oluşacaktır.

Son olarak şunu belirtelim; CMK m. 253 uyarınca dolandırıcılık suçu basit hali (TCK m. 157) ile uzlaşma kapsamında bulunsa da yer verdiğimiz İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi'nin kararında olduğu gibi hukuken geçersiz olan tellaliye sözleşmesine istinaden ödenen kaparo parası uzlaşma görüşmeleri neticesinde varılan edimli uzlaşma doğrultusunda alacaklı tarafa iade edilse bile görülmeye devam eden itirazın iptali davasında alacaklının talebi üzerine, borçlu aleyhine icra inkar tazminatına hükmolunabilecektir.

KAYNAKÇA:

- Uygur, T.: Borçlar Kanunu, Ankara 2003, c. 8, s. 8975
- Yargıtay 15. Ceza Dairesi'nin 2013/2413 E., 2014/18283 K. sayılı kararı • Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 16.05.2007 tarihinde 2007/2310 E., 2007/6803 K. sayılı kararı
- Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 03.11.2011 tarihinde 2010/19-559 E., 2010/546 K. sayılı ilamı • Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 2014/14864 E. 2015/913 K. Sayılı ve 22.01.2015 tarihli kararı
- Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 04.02.2020 tarihinde 2017/543 E., 2020/64 K. sayılı ilamı
- *Yargıtay kararlarına HYPERLINK "<https://www.lexpera.com.tr/>" <https://www.lexpera.com.tr/> adresi üzerinden erişim sağlanmıştır.

MÜVEKKİL İLE İRRADE ÇATIŞMASI

**Stj. Av. Ecem Sude
Ergen**
Kocaeli Barosu

Yargılamanın üç sacayağından birinde müdafî bulunmaktadır. Müdafî, sanık veya şüpheli savunma hakkını kullanırken ona hukuki bilgisi ile yardımcı olur. Sanık veya şüpheliye savunma hakkı verilirken müdafîye de müvekkilini savunma hakkı verilir. Sanık/şüpheli muhakemeye ilişkin hakları kendi kullanmayıp sadece müdafînin bu hakları kullanmasına izin verebilir. Sanık/şüpheli ve müdafîye birçok hak ayrı ayrı tanındığında bağımsız sùjeler olarak kabul edilirler. Müdafînin görevlerini nasıl yerine getireceği, hangi haklara sahip olduğu hangi muhakeme işlemlerini nasıl yapacağı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda gösterilmiş olmakla birlikte müdafînin savunmaya ilişkin yetkileri tümüyle açık bir şekilde kurala bağlanmamıştır, yani savunmanın tanımı ve kapsamı tartışmalıdır.

Sanık/şüpheli ile müdafînin irade çatışması durumunda ya da mağdurun müdafî ile irade çatışması durumunda kimin iradesine öncelik tanındığını Ceza Muhakemesi Kanunu'nda ve savunma hakkının içinde bulmak zordur. Bu durumlarla karşılaşıldığında müdafînin ceza muhakemesindeki hukuki statüsünü ortaya koymak gerekmektedir. Bu sorunların çözümünü müdafînin ceza muhakemesinde benimsenen hukuki statüsüne göre değişecektir. Bu sebeple müdafî ile sanık/şüpheli irade çatışmasında kimin iradesine öncelik tanınacağı müdafînin hukuki niteliğine göre değişiklik gösterdiği için bu görüşleri incelemek gerekir.

Temsilci görüş, müdafîyi tıpkı usul hukukunda olduğu gibi sanık/şüpheliyi temsil eden kişi olarak görür ve müdafîye sanık veya şüpheliden ayrı bir kişilik vermez. Bu sebeple bu görüşe göre şüpheli ile müdafî arasında irade çatışması çıktığında itibar edilecek beyan sanık veya şüpheli beyanı olacaktır. Bir başka görüş taraf menfaati görüşüdür. Bu görüşe göre de müdafînin hukuki niteliği sanık veya şüpheliye yardımdan öteye gitmez. Müdafî, sanık/şüphelinin menfaatlerini korumakla yükümlüdür. Burada da bir irade çatışması çıkması durumunda eğer müdafînin iradesi

şüpheli lehine ise müdafî iradesi esas alınacaktır. Yine bir başka görüş olan sözleşme görüşünde müdafînin görevi iş görmeden ibaret olduğu için sanık veya şüphelinin talimatlarıyla bağlı olacaktır ve bir çatışma doğması sonucunda sanık/şüpheli beyanı esas alınacaktır. Diğer görüşler ise yardımcı ve organ görüşleridir. Yardımcı görüş sanık ve şüpheliyi hukuki bilgi açısından zayıf gördüğu için burada sanık ve şüpheliye yardım eden ve yol gösterici olan müdafî beyanını esas alır. Yine en çok kabul gören görüş olarak organ görüşü de müdafîyi bir adalet organı olarak gördüğünden müdafînin iradesini esas alır. Organ görüşünde müdafî yargılama ve iddia makamıyla eşdeğerdır ve tıpkı onlar gibi ceza muhakemesinin bir sùjesidir, sanık/şüpheliden bağımsız, onun yararına çalışan adli bir organdır.

Yargıtay'ın da müdafînin hukuki niteliği hakkındaki görüşünün, adalet organı görüşü olduğunu kararlarından anlamaktayız.

“...Nazari olarak ceza usulü hukukunda sanığın beraatı veya hafif bir ceza ile cezalandırılması konularında yasa adına faaliyette bulunmak görevi ile yükümlü kamu hizmeti gören bir organ olarak tanımlanan müdafî, temsil yetkisini haiz vekilden ayrı bir statüyle tabidir ve özellikle hukuktaki vekiller kadar geniş ve mutlak bir temsil hakkına haiz değildir. Ancak sanığın birlikte duruşmaya gelerek hakim huzurunda onu müdafî olarak kabul ettiğini bildirdiği takdirde, böylece müdafîlik sıfatını kazanmış olan bir kimsenin yardımcısı olduğu sanığın açık arzusuna muhalif olmak şartıyla kanun yollarına da müracaat edebileceği usulün 290. maddesinde kabul edilmiş bulunmaktadır...”¹

Yargıtay da müdafînin nitelik olarak organ olduğu görüşünü savunduğundan sanık veya şüpheli iradesi ile müdafînin iradelerinde bir çatışma çıkması halinde müdafînin iradesini esas almak gerekecektir.

Bunun yanı sıra her durum çatışma olarak değerlendirilmemelidir, öncelikle yasaya bakılmalıdır, zira yalnızca müdafiyeye verilmiş bir hak veya yetki varsa burada çatışmadan söz edilemez ve müdafii iradesi esas alınır ya da kanunda açıkça sanık/şüpheli iradesinin esas alınacağı öngörülmüşse, yalnızca sanık/-şüpheliye verilmiş bir hak veya yetki varsa burada yine bir çatışmadan söz edilmez çünkü sanık/şüpheli iradesi esas alınacaktır. Hem sanık/şüpheliye hem de müdafiyeye verilmiş birbirinden bağımsız olarak kullanılabilir bir hak veya yetki varsa yine bir çatışma olmayacaktır, bu hakkı sanık da kullansa müdafii de kullansa geçerli olacaktır fakat bu hakkı hem sanık hem müdafii zıt iradelerle kullanırsalar o zaman bir çatışma doğması kaçınılmaz olacaktır. Bu çatışma organ teorisine göre müdafii iradesinin esas alınmasıyla çözülecektir. Genel görüş bu yönde olmakla birlikte en çok çatışma görülen konuları Yargıtay kararlarını da göz önüne alarak incelemek daha aydınlatıcı olacaktır.

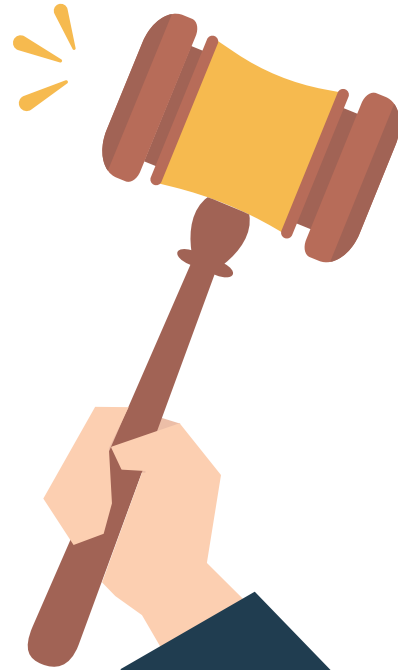
• KANUN YOLUNA BAŞVURMADA ŞÜPHELİ/SANIK İLE MÜVEKKİL ARASINDA İRADE ÇATIŞMASI

Müdafii, müdafiliğini üstlendiği kişinin lehine olacak şekilde ve CMK 261. madde hükmü gereğince müdafiliğini üstlendiği kişinin açık arzusuna aykırı olmayacak şekilde kanun yollarına başvurabilir. Şüphelinin kanun yolları konusunda irade açıklamadığı hallerde, müdafii kanun yoluna gitmekte yarar olup olmadığını kendisi takdir eder. Eğer sanık veya şüpheli kanun yoluna gitmek istemiyorsa bu iradesini mahkemeye veya avukatına açıkça bildirmelidir aksi halde müdafinin sanık veya mağdur hakkında başvurmuş olduğu kanun yolu geçerli olacaktır. Sanık ya da şüpheli, müdafinin kanun yoluna başvurma yetkisini istediği zaman sınırlandırabilir veya kaldırabilir. Fakat kanundaki açık hüküm doğrultusunda on sekiz yaşını doldurmamış ya da sağır, dilsiz veya kendisini savunamaya-

cak derecede malûl olanlar için görevlendirilen zorunlu müdafii, şüpheli veya sanığın iradesine aykırı olarak, onun yararına kanun yoluna başvurabilir.

“CMK'nin 266/3. maddesine göre; CMK'nin 150/2. maddesi uyarınca, kendisine müdafii atanan sanık yararına kanun yoluna başvurulduğunda veya başvuru kanun yolundan vazgeçildiğinde sanık ile müdafinin iradesinin çelişmesi halinde müdafinin iradesi geçerli sayılacağından tebliğnamenin redde ilişkin görüşüne iştirak edilmemiştir.”²

Doktrin, bu hükmü genişleterek zorunlu veya seçilmiş müdafilik hallerinde, müdafinin sanığın iradesinden bağımsız olarak kanun yollarına başvurabileceği görüşündedir. Seçilmiş müdafinin kanun yoluna başvurusunun geçerli olması o tarihte ergin olan şüphelinin açık isteğine aykırı olmamasına bağlıdır. Muhakeme sırasında müdafilik sıfatı olmayan, ancak sonradan kanun yolu süresi sona ermeden seçilen veya atanan müdafii kanun yoluna başvurabilir. Kanun yoluna başvurabilmek için, müdafinin vekâletnamesinin bulunması da şart değildir.

• HÜKMÜN AÇIKLANMASININ GERİ BIRAKILMASI KARARINDA SANIK İLE MÜVEKKİLİN İRADE ÇATIŞMASI

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için; CMK 231/6-c'ye göre 'Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi, gerekir. Sanığın kabul etmemesi hâlinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmez.'

"Maddede açıkça "sanığın kabulü" ibaresine yer verildiğinden, bu husus öncelikle hazır bulunan sanıktan sorulmalıdır. Sanığın savunması önceden alınmış ve bu husus sorulmamış ise, adil yargılama yapılmasının bir uzantısı olarak, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun ne olduğu ve sonuçları açıklamalı bir yazıyla sanığa bildirilebilecektir. Ancak yasada tebligat yapılmasına ilişkin açık bir hüküm ve zorunluluk bulunmadığından, bilgilendirme amacıyla yapılan bu tebligat sanık aleyhine sonuç doğuracak şekilde yorumlanmalıdır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının sanıktan sorulamadığı durumlarda, bulunması halinde

*müdafiinden de sorulabilecektir. Ancak bu hususta sanık ile müdafinin iradesi çatıştığında, yasada açıkça "sanığın kabulü" ibaresine yer verildiğinden, sanığın iradesine üstünlük tanınacaktır."*³

Yani Yargıtay'a göre sanık ile müdafinin iradesi çatıştığında, yasada açıkça "sanığın kabulü" ibaresine yer verildiğinden, sanığın iradesine üstünlük tanınacaktır. Ayrıca sanığın olmadığı durumlarda müdafinin adına hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararını kabul edebilir fakat reddedemez.

*"...Sanığın, Sarıkamış Asliye Ceza Mahkemesi huzurunda talimat yoluyla alınan 09.01.2013 tarihli sorgusunda, hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümlerin uygulanmasını kabul etmesine karşın, sanık müdafinin hükmün verildiği 16.04.2013 tarihli oturumda müvekkili olan sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümlerin uygulanmasını kabul etmediği yolundaki sanığın aleyhine sonuç doğuran beyanı sanıktan sorulup, sonucuna göre CMK'nin 231. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağına karar verilmesi gerekirken, "sanık müdafinin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını istemediği" şeklindeki yasal olmayan gerekçe ile hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına yer olmadığına karar verilmesi,...bozma nedenidir."*⁴

• KÜÇÜK MÜMEYYİZ İLE VEKİLİNİN İRADE ÇATIŞMASI

Münhasıran şahsa bağlı hak niteliğindeki şikâyet hakkının, hak sahibi tarafından kullanılabilmesi için, hak sahibinin ayırt etme gücüne sahip (mümeyyiz) olması, yani, şikâyetin anlam ve sonuçlarını anlayabilir durumda olması şarttır. Ancak reşit olması gerekmez.⁵

Kanun koyucu; küçük mümeyyizlerin şikâyet hakkını nasıl ve ne şekilde kullanabileceğini öngörmemiştir. Uygulamada sıkça karşılaşılan bu durum; yasal bir düzenleme olmayışı sebebiyle, hem doktrinde hem de yargı içtihatlarında tartışmalıdır.

15 yaşından büyük, fakat 18 yaşından küçük mümeyyizlerin şikâyetten vazgeçme hakkını kullanabilecek tek kişinin küçük mümeyyizin kanuni temsilcisi olabileceği görüşünü savunanlar olduğu gibi bu hakkın şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardan olması sebebiyle yasal temsilciden bağımsız olarak kullanabileceğini savunanlar da vardır, mümeyyiz küçüğün şikâyet hakkına sahip olduğu gibi, bu şikâyetten vazgeçme hakkına da sahip olduğu iddia edilir. Bunların dışında mümeyyiz küçüğün şikâyetten vazgeçme hakkını kullandığında, hakkın hukuki sonuç doğurması için yasal temsilcisinin onayının gerekli olduğunu savunanlar da vardır.

“Suçtan zarar gören kimse 15 yaşını doldurmamış ise, bu durumda şikâyetten vazgeçme yetkisi velisi bulunan anne ve babasıdır. Velilerden birisi sanık ya da şüpheli olması durumunda küçüğe kayyım atanmalıdır. Bu durumda şikâyetten vazgeçme yetkisi kayyuma aittir. Suçtan zarar gören kimse 15 yaşından küçük olduğu takdirde, ister mümeyyiz olsun ister mümeyyiz olmasın şikâyetten vazgeçmesinin velisinin muvaffakatiyle hüküm ifade edeceği, kabul edilmelidir mağdurenin haklarının korunması açısından hukuki yarar bulunmaktadır.

...15.04.1942 gün ve 14-9 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı ve Ceza Genel Kurulunun 15.02.1972 gün ve 43-50 ile 02.03.2004 gün ve 44-58 sayılı kararlarında; "ayırt etme gücüne sahip (sezgin) küçüklerin doğrudan doğruya kişiliklerine karşı işlenmiş bulunan suçlardan dolayı dava ve şikâyet hakkına sahip oldukları" sonucuna ulaşılmıştır.”⁶

Kişilerin makul surette hareket edebilme, fiillerinin sebep ve sonuçlarını idrak edebilme yeteneğine ayırt etme gücü denir. Hangi yaştan itibaren ayırt etme gücüne sahip olunacağına dair bir yaş sınırlaması kanunumuzda belirtilmediğinden küçüğün ayırt etme gücünün olup olmadığı her olaya göre ayrıca değerlendirilir. Ayırt etme gücünden yoksun olanlarda şikâyetten vazgeçme hakkını yasal temsilcilerin kullanacağı konusunda öğreti ve uygulamada görüş birliği mevcuttur.

“...Ayırt etme yeteneği bulunmayan mağdur çocuk ile kendisine baro tarafından atanan zorunlu vekilin iradelerinin çelişmesi halinde, mağdurun kanuni temsilcilerinin duruşmada dinlenerek sanıktan şikâyetçi olup olmadıkları saptanıp sonucuna göre mağdur vekilinin katılma talebinin karara bağlanması gerekmektedir.”⁷

15 yaşından küçüklerin ayırt etme gücüne sahip olmadıklarını kabul eden bir görüşe göre şikâyet hakkı, suçtan zarar görene aittir. Suçtan zarar görenin şikâyet hakkını ve şikâyetten vazgeçme hakkını, onun yerine sadece avukatı, vekil sıfatı ile ve vekâletnamede özel yetki verilerek kullanabilir.

Yine, suç tarihinde 15 yaşından küçük olmasına karşın yargılama aşamasında 15 yaşında olan ve ayırt etme gücüne sahip mağdurun, şikâyetten vazgeçme yetkisini kendisinin

kullanacağı, yasal temsilcinin beyanının küçük ile çatışması sonucunda küçüğün beyanına itibar edileceği hakkında öğreti ve uygulamada görüş birliği vardır.

15 yaşını tamamlamış ve ayırt etme gücüne sahip olan mağdurlar şikâyet hakkını tek başına kullanabilecekleri gibi şikâyetten vazgeçme haklarını da tek başına kullanabilirler. Suç tarihi itibarıyla 15 yaşından küçük olan mağdur adına şikâyet hakkını, kanuni temsilcisi kullanılmış olsa bile, mağdur yargılama esnasında 15 yaşını doldurmuş ise, şikâyetten vazgeçme hakkı mümeyyizindir, kanuni temsilci ile irade çatışması olması durumunda dahi mümeyyiz irade beyanı esas alınır.

15 yaşından büyük mağdurlarda, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama, bu fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneklerinin varlığı karine olarak kabul edildiğinden şikâyet hakkının bizzat mağdur tarafından kullanılacağı, mağdur ile kanuni temsilcinin iradesinin çatışması halinde mağdurun iradesine üstünlük tanınacağı konusunda öğreti ve uygulamada görüş birliği mevcuttur.⁸ Buradan yola çıkarak 15 yaşından büyük mağdur ile vekilinin irade çatışması halinde de 15 yaşından büyük mağdurun irade beyanına itibar edilebileceğini söylemek yanlış olmaz.

1) Yargıtay Ceza Genel Kurulu 1974/272E. 1974/447K. Tarih:09.12.1974 2) Yargıtay 3.Ceza Dairesi 2018/6262E. 2018/16596K. Tarih:05.11.2018 3) Yargıtay 4.Ceza Dairesi 2014/ 44490E. 2015 / 28506K. Tarih: 07.05.2015 4) Yargıtay 11. Ceza Dairesi 2017/8643E. 2020/49K. Tarih:13.01.2020 5) ÖZBEK, Veli Özer/KANBUR, M. Nihat/DOĞAN, Koray/BACAŞIZ, Pınar ve TEPE, İlker (2010): Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2010, s.424; BAKICI, Sedat: 5237 sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Genel Hükümleri, Ankara, 2007, s.1331 6) Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2015/136E. 2018/98 K. Tarih:13.03.2018 7) Yargıtay 6. Ceza Dairesi 2013/3251E. 2016/3712K. Tarih:02.05.2016 8) ŞAHİN, Cihan, Küçüklerin Şikâyet ve Şikâyetten Vazgeçme Hakkı, TAAD, Yıl:5, Sayı:16, Ocak 2014, s.299

MONTRÖ KONFERANSI'NDAN SONRA BOĞAZLAR

Foreign Affairs Dergisi - Ekim 1936
Harry N. HOWARD

Çeviri:
Av. Didem Zengin
Kocaeli Barosu

Türk Hükümeti, 10 Nisan 1936'da Lozan Boğazlar Sözleşmesi'nin revizyonunu talep ettiğinde, dikkatini neredeyse tarih kadar eski bir soruna yönlendirdi. Sorun, Karadeniz ile Akdeniz arasındaki, Çanakkale Boğazı, Marmara Denizi ve İstanbul Boğazı'ndan oluşan, yaklaşık 235 mil uzunluğundaki dar su kütle-sini ihtiva ediyordu. Modern sorunun kökleri esasen Rusya'nın -daha sonra diğer güçleri de kapsayan- Boğazlar üzerinde ticari erişim hak-kını kazandığı 1774 yılına dayanıyor.

Ancak, Osmanlı İmparatorluğu'nun, İngiltere'nin 1809'da garantörü olduğu "kadim kuralı" na göre su yolu savaş gemilerine kapalı kaldı. On dokuzuncu yüzyıl boyunca Boğazlar-ın kontrolü için verilen mücadele esas olarak Rusya ve İngiltere arasında cereyan ediyordu: Rusya Boğazlar'ın yalnızca onların savaş gemilerine açılmasını isterken, İngiltere ise Boğazlar'ın tüm savaş gemilerine kapatılmasını ve sadece ticarete açık olmasını istiyordu. Ancak, Boğazlar illa da savaş gemilerine açıl-caksa, İngilizler, kendi gemilerinin Karadeniz'e girmesine izin verilmesini istedi. Rusya, kısa bir süre için, 1833 Hünkar İskelesi Antlaşması ile Boğazlar'a erişim sağladı. Ancak 1840 ve 1841 sözleşmeleri Boğazlar'ı tekrar Türk olmayan savaş gemilerine kapattı. Bu kapatma kuralı, 1923 yılına kadar bir yasa olarak yürürlükte kaldı. 1856, 1871 ve 1878 antlaşmaları Boğazların yasal statüsünde önemli bir değişiklik yapmadı, ancak Dünya Savaşı'ndan önceki yıllarda Almanya'nın Osmanlı İmparatorluğu ile kurmuş olduğu ilişkiler siyasi durumu temelden değiştirdi.

Savaş, Boğazlar'a tamamen yeni bir statü getirdi. Mondros Mütarekesi (31 Ekim 1918) Büyük Britanya'ya Osmanlı toprakları üzerinde kontrol sahibi olacağı bir nüfuz bahşederken, Sevr Antlaşması (1920) İngiliz hâkimiye-tini mühürleyecekti. Teknik olarak İstanbul Türk kalacak olmasına rağmen, Boğazlar üzerinde "hem barışta hem de savaşta her ticaret veya savaş gemisine ve askeri ve ticari uçak gemilerine bayrak ayrımı yapılmaksızın açık olacak" katı bir "uluslararası" denetim kuruldu.

Ancak Mustafa Kemal Atatürk yönetimindeki Türkler'in başkaldırması ve ardından 1922'de Yunanlar'a karşı kazandığı zafer, Sevr yerleşimine son verdi.

Lozan Antlaşması (1923), Yunan-Türk mücadelesini sona erdirdi, Türkiye'nin tam bağımsızlığını tanıdı ve Boğazlar için yeni bir anlaşma sağladı. Savaş zamanında kesin kısıtlamalarla ticari özgürlüklerini garanti altına aldı. Barış zamanında herhangi bir "güc"ün Boğazlar'dan gönderebileceği savaş gemileri, en güçlü Karadeniz filosunun, yani Ruslar'ın gücünü aşmayacaktı. Güçler, "her zaman ve her koşulda" Karadeniz'e her biri 10.000 tonu geçmeyecek ve üçten fazla olmayacak şekilde savaş gemisi gönderme hakkını saklı tuttu. Boğazlar bölgesi askerden arındırıldı, ancak İstanbul'a 12.000 kişilik bir garnizon, bir deniz üssü ve bir cephanelik izni verildi. Bu hükümleri uygulamak için Milletler Cemiyeti şemsiyesi altında bir Uluslararası Komisyon oluşturuldu. Türkiye'nin bireysel ve toplu garanti isteği reddedildi; bunun yerine "Güç"ler, bölgenin güvenliğinin tehdit edilmesi durumunda Milletler Cemiyeti altında birlikte hareket etmeyi teklif ettiler. Yine de hem Rusya hem de Türkiye, Boğazlar hakkındaki hükümleri bölgenin güvenliği için yetersiz bulmuştu. Temelde Lozan sorunu çözmedi.

Türkiye'nin Lozan Sözleşmesi'ne karşı devam eden protestoları, özellikle 1931'i takip eden yıllarda Milletler Cemiyeti sisteminin çökmesine kadar duyulabilir hale gelmedi. 1933 Cenevre Silahsızlanma Konferansı'nda Türk Hükümeti, Lozan hükümlerinin "meşru savunma hakkıyla bağdaşmadığı" gerekçesiyle kaldırılmasını talep etti ve o "eğer çeşitli barış antlaşmalarındaki askeri hükümler [ortadan kaldırılacaksa], Lozan Antlaşması'ndaki askeri hükümlerin de aynı şekilde ele alınması gerektiği" konusunda ısrar etti.

Bu arada Türkiye, Yakın Doğu'da istikrar sağlayıcı bir unsur haline geldi. Rusya ile arkadaşlığı 1921'den kalmaydı. 1932 yılında Milletler Cemiyeti'ne üye oldu. 1933'te Yunanistan ile yakın bir ittifak imzaladı. Balkan Konferansları'nda önde gelen bir rol oynadı ve Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya ile birlikte 1934 Balkan Antantı'na taraf oldu. Bu nedenle Boğazlar Sözleşmesi'nin revizyonuna çalışmak için iyi bir konumdaydı. Revizyon için diplomatik hazırlık eksiksizdi. Etiyopya krizi sırasında Türkiye, İttifak Anlaşması'nın 16. maddesi kapsamındaki tüm yükümlülüklerini yerine getirmesi mukabilinde, Büyük Britanya ve Fransa'dan muhtemelen Boğazlar ile ilgili "karşılıklı güvenceler" aldı. Ancak 1936 baharına kadar rejimin revizyonu için resmi bir talepte bulunulmadı. 7 Mart'ta Almanya, hem Versay hem de Locarno Antlaşmaları'na aykırı olarak Rhineland'a yeniden asker yerleştirdi. 10 Nisan'da Türk Hükümeti, Lozan imzacıları ve Cemiyet Genel Sekreteri'nden Boğazlar Sözleşmesi'nin revize edilmesi için bir konferans çağrısı yapmalarını istedi. Nota, Lozan Antlaşması imzalandığı sırada Avrupa'nın durumunun "bugünkünden tamamen farklı bir görünüm" ortaya koyduğunu ifade ediyordu. O zamanlar Cemiyet güçlü ve garantileri etkili görünüyordu, gelecek barışçıl duruyordu ve silahların azaltılması olasılığı söz konusuydu.

Oysa bu artık doğru değildi. Uluslararası garantiler başka yerlerde başarısız olmuştu - Türkiye kendi gücüne güvenmek zorundaydı. Hem İngiliz hem de Rus hükümetleri 16 Nisan'da bir konferansın "gecikmeksizin" toplanması çağrısını kabul ederek yanıt verdiler ve ardından, Türkler'in Boğazlar'ı yeniden askerleştirmeye arzusunu tam anlamıyla desteklediler. Nisan sonunda Fransa hizaya girdi. Keza Balkan Antantı da uygun bir şekilde tasfiye edildi. Balkan Antantı üyesi olmayan Bulgar Hükümeti, konferansa karşı çıkmaya çağrısını düşündü ve yeniden askerleştirmeye karşı çıkmayacağını deklare etti. Japonya değişimlere sıcak bakıyordu; sadece İtalya onaylamadı.

Türkiye'nin Lozan Sözleşmesi'ne karşı devam eden protestoları, özellikle 1931'i takip eden yıllarda Milletler Cemiyeti sisteminin çökmesine kadar duyulabilir hale gelmedi. 1933 Cenevre Silahsızlanma Konferansı'nda Türk Hükümeti, Lozan hükümlerinin "meşru savunma hakkıyla bağdaşmadığı" gerekçesiyle kaldırılmasını talep etti ve o "eğer çeşitli barış antlaşmalarındaki askeri hükümler [ortadan kaldırılacaksa], Lozan Antlaşması'ndaki askeri hükümlerin de aynı şekilde ele alınması gerektiği" konusunda ısrar etti.

Bu arada Türkiye, Yakın Doğu'da istikrar sağlayıcı bir unsur haline geldi. Rusya ile arkadaşlığı 1921'den kalmaydı. 1932 yılında Milletler Cemiyeti'ne üye oldu. 1933'te Yunanistan ile yakın bir ittifak imzaladı. Balkan Konferansları'nda önde gelen bir rol oynadı ve Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya ile birlikte 1934 Balkan Antantı'na taraf oldu. Bu nedenle Boğazlar Sözleşmesi'nin revizyonuna çalışmak için iyi bir konumdaydı.

Revizyon için diplomatik hazırlık eksiksizdi. Etiyopya krizi sırasında Türkiye, İttifak Anlaşması'nın 16. maddesi kapsamındaki tüm yükümlülüklerini yerine getirmesi mukabilinde, Büyük Britanya ve Fransa'dan muhtemelen Boğazlar ile ilgili "karşılıklı güvenceler" aldı. Ancak 1936 baharına kadar rejimin reviz-

yonu için resmi bir talepte bulunulmadı. 7 Mart'ta Almanya, hem Versay hem de Locarno Antlaşmaları'na aykırı olarak Rhineland'a yeniden asker yerleştirdi. 10 Nisan'da Türk Hükümeti, Lozan imzacıları ve Cemiyet Genel Sekreteri'nden Boğazlar Sözleşmesi'nin revize edilmesi için bir konferans çağrısı yapmalarını istedi. Nota, Lozan Antlaşması imzalandığı sırada Avrupa'nın durumunun "bugünkünden tamamen farklı bir görünüm" ortaya koyduğunu ifade ediyordu. O zamanlar Cemiyet güçlü ve garantileri etkili görünüyordu, gelecek barışçıl duruyordu ve silahların azaltılması olasılığı söz konusuydu. Oysa bu artık doğru değildi. Uluslararası garantiler başka yerlerde başarısız olmuştu - Türkiye kendi gücüne güvenmek zorundaydı. Hem İngiliz hem de Rus hükümetleri 16 Nisan'da bir konferansın "gecikmeksizin" toplanması çağrısını kabul ederek yanıt verdiler ve ardından, Türkler'in Boğazlar'ı yeniden askerleştirme arzusunu tam anlamıyla desteklediler. Nisan sonunda Fransa hizaya girdi.

Keza Balkan Antantı da uygun bir şekilde tasfiye edildi. Balkan Antantı üyesi olmayan Bulgar Hükümeti, konferansa karşı çıkmaya çağını düşündü ve yeniden askerleştirmeye karşı çıkmayacağını deklare etti. Japonya değişimlere sıcak bakıyordu; sadece İtalya onaylamadı.

Revizyon amaçlı konferans 22 Haziran'da İsviçre'nin Montrö kentinde toplandı. Yaptırımlar yürürlükte olduğu ve Büyük Britanya, Doğu Akdeniz'de karşılıklı yardım anlaşmalarını sürdürdüğü sürece bir heyet göndermeyi reddeden İtalya dışındaki tüm Lozan imzacıları temsil edildi. Ticaret serbestisini garanti eden Türkiye'nin Boğazlar'ı yeniden askerleştirme hakkına sahip olacağı yeni bir konvansiyon yapılacağı baştan anlaşılmıştı; ancak, özellikle Büyük Britanya ile Kıta Avrupası arasında, Türkler'in Boğazlar'ı kapatma hakkına ilişkin temel bir anlaşmazlık vardı. Konferans başladığında Türk Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Aras, Boğazlar Komisyonu'nu kaldıran ve bölgeyi kesinlikle tam Türk egemenliği altına alan ve kapatma hakkını da ihtiva eden bir teklif sundu. Teklif ticaret serbestisini garanti ediyor, ancak Boğazlar'ı yeniden askerleştiriyordu. Karadeniz'e kıyısı olmayan devletlerin Boğazlar'da 14.000 ton, Karadeniz'de 28.000 tonla sınırlı savaş gemisi bulundurma kısıtlaması düzenlenmiş, denizaltılar ile sivil ve askeri uçak gemileri tamamen Boğazlar'dan çıkarılmıştı.

Diğer Güçler, prensipte bir değişikliğin gerekli olduğu konusunda hemfikir olsalar da Türk teklifine karşı çıktılar. Türkiye'nin müttefiki Sovyet Rusya bile, Sovyet savaş gemilerinin Akdeniz'e giriş çıkışını düzenleyecek geçiş hakkını kısıtlayacak hükümlerin üzerine hücum etti. Moskova'nın amacı, Karadeniz'i Sovyet savaş gemileri haricinde herkes için bir iç deniz yapmaktı. 6 Temmuz'da sunulan İngilizlerin karşı teklifi, Boğazlar ve Karadeniz'deki tonaj sınırlamalarını (Karadeniz'e kıyısı olmayan devletler için 45.000 ton savaş

gemisi) yükseltti ve savaş durumunda savaşan tarafların düşmanlarını Boğazlar'ı geçip Karadeniz boyunca takip etmesini içerdi ki bu açıkça Rusya ve Türkiye için bir tehditti. Dahası, Türkler'in Boğazlar'ı kapatma hakkı, Birlik Konseyi'nin üçte iki oyuyla kararlaştırılacaktı. İngiliz önerisi ayrıca bir Boğazlar Komisyonu şart koşuyordu.

Doğal olarak İngiliz taslağı, Balkan Antant'ına taraf devletlerin yanı sıra Türk ve Rus delegasyonlarının da muhalefetine neden oldu. Bazı gözlemciler, Londra'nın pozisyonunu alması için, açık nedenlerden dolayı Rusya'yı engellemeyi arzulayan Berlin tarafından kışkırtıldığını düşünüyordu. Ruslar o kadar öfkeliydi ki, konferanstan ayrılmaya hazırlandılar. Artık Balkan Antant'ı aracılığıyla Türkiye ile yakın ittifak içinde olan Romanya, Boğazlar politikasını revize etmiş ve İngiltere'ye şiddetle karşı çıkmıştı.

Romanya Dışişleri Bakanı M. Titulescu, İngilizler'i Cenevre'de ortak güvenlik ve bölgesel anlaşmaları desteklemek ve ardından Montrö'de sabote etmek suretiyle iki yüzlü davranmakla suçladı. 15 Temmuz'a kadar Büyük Britanya pozisyonunu değiştirdi. 11 Temmuz'da İtalya himayesinde gerçekleşen Avusturya-Almanya anlaşmasının ilan edilmesinin, bu değişiklikle bir ilgisi olabilirdi. Bu aşamada Fransız M. Paul-Boncour, İngiliz ve Rus-Türk delegasyonları arasında arabuluculuk yaptı. Sonuç, Sovyet Rusya, Fransa ve Balkan Antantı tarafından onaylanan tezi genel olarak tanıyan yeni sözleşmenin 20 Temmuz'da neticelenmesiydi.

Yeni Sözleşme, bölgeyi yeniden askerleştirme tam hakkı ile Boğazlar üzerindeki Türk egemenliğini yeniden tesis ediyor. Boğazlar Komisyonu'nun varlığı 1 Ekim 1936 tarihi itibarıyla sona eriyordu. Sözleşme, ticari gemilerin savaş nedeni sayılabilecek eylemleri işlememeleri koşuluyla, Türkiye savaşa taraf bir ülke olsa bile, hem barışta hem de savaşta ticaret serbestisini garanti altına almaktaydı. Savaş gemileri hem barışta hem de savaşta çok katı kurallara tabi oldu. Savaşta savaşan tarafların Boğazlar'ı kullanmaları yasaklandı. Milletler Cemiyeti yetkisi altında hareket etmeleri veya Türkiye'nin taraf olduğu ve Sözleşme'nin 18. maddesi uyarınca Cenevre'de kayıtlı olan bölgesel bir anlaşmaya uygun olarak hareket etmeleri istisna tutuldu. Türkiye, Birlik Konseyi'nin üçte ikilik oyuna tabi olarak, savaş veya saldırı tehdidi durumunda Boğazları kapatma hakkına sahipti. Sözleşme, feshedilmedikçe yirmi yıl sürecek ve her beş yılda bir revize edilebilirdi.

Japonya ve Bulgaristan Sözleşmeyi kabul ederken, birincisi Cemiyet'in katılımına, ikincisi ise bölgesel paktlara çekince koydular. İtalya ne imzaladı ne de onayladı.

Montrö Konvansiyonu, savaş sonrası bir anlaşmanın barışçıl yollarla yapılan ilk resmi revizyonudur. Bu aynı zamanda Türkiye açısından, Balkan Antantı'ndaki dostları ve bölgesel pakt politikası için açık bir zaferdir. Ancak Türkiye ile yakından ilişki içerisinde olan ve şimdi hem Fransa hem de Çekoslovakya ile müttefik olan Sovyet Rusya için de kazanımlar var. Sözleşme, birçok bakımdan, Rusya'nın Hünkar İskelesi Antlaşması kapsamındaki konumuna bir geri dönüş niteliğindedir. Karadeniz'de, Karadeniz'e kıyısı olmayan güçler 45.000 tonla sınırlıyken, Sovyetler artık herhangi bir sınırlama olmaksızın donanmalarını barış zamanında Akdeniz'e gönderebilir. Türkiye, Fransa-Rusya paktına bağlı kalırsa, Fransız ve Rus donanmaları Karadeniz'i Akdeniz'deki deniz operasyonları için bir üs olarak kullanabilir. Bir saldırgan karşı hareket ederken üyelerine Boğazlar'a erişim güvencesi verildiği ve özellikle Sözleşmenin 18. maddesi

ilk kez uygulandığı için, Cemiyet de teorik bir zafer kazandı. Akdeniz'deki İtalyan karşıtı grup kesinlikle güçlenmiş görüldüğü için Almanya ve özellikle İtalya kaybedenler oldular. Boğazlar üzerindeki gerçek kontrolünü kaybetmiş ve İtalya tarafından Süveyş'te zayıflatılmış olan İngiltere, Fransa ve Sovyet Rusya'nın Balkan Antantı'nı desteklediği gibi, bir Yakın Doğu Antantı oluşumuna yardım etmediği sürece, Yakın Doğu'daki nüfuzunun kaderinin mühürlendiğini keşfedebilir.

Montrö Sözleşmesi'nin, Boğazlar'ın savaş öncesi statüsüne bir geri dönüş olduğu ve temel anlamda sorunun tam bir çözümü olmadığı ileri sürülebilir ama konferansın kapanışından birkaç gün sonra Türk birlikleri bir kez daha İstanbul ve Çanakkale Boğazı'ndaki görev yerlerini aldılar. Montrö Sözleşmesi, su yollarının uluslararasılaştırılması anlamındaki bir deneyin sona ermesi anlamına gelir. Ancak, genel deniz ve kara kuvvetleri bakımından silahsızlanma ve güvenliği garanti edebilecek güçlü bir uluslararası örgüt olmadan sorunun gerçek bir uluslararası çözümü yok gibi görünüyor. Dahası, gerçek bir uluslararası çözüme ulaşma girişimi, Süveyş Kanalı, Panama Kanalı ve Cebelitarık Boğazları gibi su yollarının da Karadeniz'e geçişle aynı kategoriye alınması gerektiği anlamına geliyor gibi görünüyor.

Derginin notu:

Harry N. Howard – Indiana Üniversitesi, Tarih Bölümü; "Türkiye'nin Bölüşülmesi 1913-1923" makalesinin yazarı ve "Balkan Konferansları ve Balkan Anlaşması, 1930-1935" makalesinin ortak yazarı.

GÜNCEL YARGI KARARLARI

Derleyen:
Av. Osman Can Ayaz

• **Yargıtay 17. Hukuk Dairesi**

24.12.2018T. 2016/3057E.-2018/12640K.

Dava trafik kazasından kaynaklanan ölüm nedeniyle maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

2918 sayılı KTK'nun 111. maddesi uyarınca, tazminat miktarlarına ilişkin olup da yetersiz veya fahiş olduğu açıkça belli olan anlaşmalar veya uzlaşmalar yapıldıkları tarihten itibaren 2 yıl içinde iptal edilebilirler.

Yasa'nın bu hükmünden yararlanmak için ibra belgesinin iptalinin açıkça ve ayrıca istenmesine gerek olmayıp, dava sırasında bu husus ileri sürülebileceği gibi, yapıldığı tarihten itibaren 2 yıl içinde hükümlerinin kabul edilmediğine ilişkin bir irade açıklaması da yeterlidir.

Somut olayda; davalı ... şirketince 19.12.2012 tarihinde davacılara ödeme yapılmış, dava 08.02.2013 tarihinde açılmış olmakla, KTK'nın 111. maddesinde öngörülen 2 yıllık hak düşürücü sürenin geçirilmediği görülmektedir. Mahkemece davalı ... tarafından davadan önce 7.232,29 TL tazminatın 19.12.2012 tarihinde davacı vekiline ödendiği ve sigortacının ibra edildiği, davacının bakiye zararının fahiş miktarda eksik ve yetersiz olmaması nedeniyle ibranın davacıyı bağlayacağı kabul edilerek davalı sigortacı yönünden davanın reddine karar verilmiş ise de; taraflar arasında 19.12.2012 tarihinde düzenlenen ibranameye davacılar vekili tarafından "7.232,39 TL'nin ödemesi kaydıyla bu miktar bakımından Mapfre Sigorta'yı ibra ederiz." şeklinde el yazısıyla ihtirazi kayıt konulup imzalandığı gözetildiğinde yerinde olmayan gerekçeyle ve ihtirazi kayıt değerlendirmesi yapılmadan davalı ... yönünden maddi tazminat davasının reddine karar verilmesi doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir.

• **Yargıtay Hukuk Genel Kurulu**

07.07.2020T. 2017/1593E.-2929/535K.

Somut olay değerlendirildiğinde, davacı işçi 24.02.2004 tarihinde meydana gelen iş kazası neticesinde yaralanmıştır.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından düzenlenen 04.03.2004 onay tarihli meslekte kazanma gücü kaybı oranı tespit formunda davacının sürekli iş göremezlik oranı %18.2 olarak belirlenmiş, ancak kontrol muayene kaydının gerekli olmadığı belirtilmiş, davacıya Kurum tarafından 18.05.2006 tarihli gelir bağlama kararı ile iş göremezlik geliri bağlanmış ve davacı tarafından %18.2 maluliyet oranına itiraz edilmemiştir. Davalı işveren tarafından ise yargılama devam ederken iş göremezlik oranının belirlenmesi için ayrı bir tespit davası açılmış, iş bu dosya yönünden bekletici mesele yapılmıştır. Davacı tarafından 21.07.2006 tarihinde açılan tazminat davasında, maluliyet oranının tespiti amacıyla açılan bir diğer dosyanın bekletici mesele yapılması neticesinde, davacı kesin bir şekilde maluliyet oranını öğrenemediği için talep edebileceği tazminat miktarını tespit dosyası kesinleşinceye kadar öğrenememiştir. Davacının meslekte kazanma gücü kaybı oranının belirlenmesi iş kazasından dolayı talep ettiği maddi tazminatın sınırlarının belirlenmesi için gerekli olup, bu oranı bilmeden talep edebileceği maddi tazminatı bilmesi beklenemez. Bu durumda Yargıtay 10. Hukuk Dairesi tarafından maluliyet oranının tespitine dair dosyanın onanarak kesinleştiği 04.04.2016 tarihinde davacının zararının kesin şekilde belli olduğu kabul edilmeli ve zamanaşımının meslekte kazanma gücü kaybı oranının kesin şekilde belirlenmesinden sonra hesaplanması gerekmektedir. Bu nedenlerle davacının 09.05.2015 tarihli ıslah dilekçesiyle talep ettiği maddi tazminatları zamanaşımına uğramadığından, zamanaşımının başlangıç tarihinin olay tarihi olduğu ve davacının ıslah dilekçesiyle talep ettiği maddi tazminatlarının zamanaşımına uğradığına dair Özel Dairebozma kararı yerinde değildir.

• Yargıtay 12.Ceza Dairesi

26.01.2021T. 2019/9401E.-2021/722K.

Sanık idaresindeki kamyonetle, gündüz vakti, meskun mahalde, iki yönlü, gidiş yönüne göre iniş eğimli, virajlı, yüzeyi buzlu olan asfalt kaplama caddede, sınıfına göre zorunlu olmasına karşın aracında kış lastiği bulunmadığı ve lastiklerine zincir takılı olmadığı halde seyrederken aracının 4,9 metre kayması sonucu direksiyon hakimiyetini kaybettiği esnada, seyir istikametine göre soldan yoldan çıkarak, aynı istikamette bankette yürümekte olan yayaya çarpmasıyla, mevcut hızını yol şartlarına göre ayarlamayarak, tam kusuruyla bir kişinin ölümüne sebebiyet verdiği olayda; sanığın eylemini bilinçli taksir ile gerçekleştirdiği ve cezasında 5237 sayılı TCK'nın 22/3. maddesi uyarınca artırım yapılması gerektiği gözetilmemesi bozma nedenidir.

THE QUEEN'S GAMBIT

**Av. Özde
Seymen Sunar**
Kocaeli Barosu

Netflix'te yayınlanan Queen's Gambit dizisi , gösterime girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde , 62 milyon hane içinde platformun en çok izlenen mini dizisi olmayı başardı. Tamı tamına 63 ülkede, Netflix Top 10 listesinin zirvesinin uzunca bir süre kimselere bırakmadı. Türkiye'de de binlerce izleyici kitlesine sahip olan bu mini dizi, ülke gündemine oturan 'Bir Başkadır ' dizisi yayınlanana kadar birinciliğini kaptırmadı. Dizinin yayınlanmasının ardından dünyaca ünlü Goliath Games'in, Ebay'in ,Spin Master gibi markaların, satranç tahtası satışlarında bir önceki yıla göre yüzde 178 artış söz konusu oldu. Dizi aslında Walter Tevis'in 1983 aynı adlı romanından bir uyarlama. Anya Taylor Joy 'un hayat verdiği karakter Beth Harmon , sekiz yaşındaki bir kız çocuğunun satranç ile tanışmasını ve yıllar içinde bir satranç ustasına dönüşmesinin hikayesini anlatıyor.

Beth Harmon, ailesini trajik bir kazada kaybettiği için Kentucky' de yetimhanede yaşamaktadır. Yetimhanedeki diğer kızlarla kıyaslandığında Beth, somurtkan ve sessiz ve herhangi bir çekiciliğe sahip olmayan kendi halinde bir çocuktur. Yetimhanedeki tüm çocuklara, problem çıkarmamaları sebebiyle uyuşturucu ve odaklanmayı sağlayıcı vitamin adı altında asıl amacı çocukları uyuşturmak olan haplar verilmektedir. Beth'in ilk bağımlılığı bu küçük yeşil haplarla başlamıştır. Mr.Shaibel yetimhanenin hademesi ve Beth'i satrançla tanıştıran kişi. Beth ilk satrancını oynadığı günden itibaren, hayattaki tek isteğinin bu oyunu iyi oynamak olduğunu o

dakika anlar. Zihninden dahi satrancı karşılıklı olarak kendisi ile oynamaktadır. İlk oyununda Mr Shaibel , yenilgiye uğrayan Beth'e " Kibri bırak ve yenilgiyi hazmet" der. Beth'in asla beraberliği kabul etmeyen yapısı onu daha da kamçılıyarak yıllar içerisinde zaman zaman yersiz ve gereksiz kayıp yaşamasına da yol açmamış değil. Yetimhaneden evlat edinilerek çıkması ile Beth Harmon, üvey annesinin desteği ile satranç alanında çok daha fazla yükselmiş ve çalışmalarını arttırmış ,çeşitli turnuvalara üvey annesinin desteği ile katılmıştır. Eyalet turnuvalarında tüm rakiplerini yenmeyi başarmış.

ABD Şampiyonası'nda Rus usta Borgov'u da yenerek tarihe adını yazdırmış bir satranç ustası olmuştur. Anya Taylor Joy'u aslında Split filminden de tanıyoruz.Tıpkı Harry Melling'i Harry Potter' dan, Thomas Brodie -Sangster'ı Game Of Thrones'dan tanıdığımız gibi.Oyuncular güncel izleyiciye son derece tanıdık .Bu mini dizinin senaristliğini Allan Scott ve Scott Frank üstlenmekte.Dizi 1950'lerde geçmekte.Çekimlerin büyükçoğunluğu Berlin'de gerçekleşmiş. Aslında Queen's Gambit için 2008 yılında ilk düşünce film olması iken ,daha sonrasında diziye dönüştürülmüştür.

Biraz da dizide fark edilmeyen ayrıntılardan bahsedelim. Dizi de Beth ,satranç ödülünden kazandığı ilk parasıyla alışverişe gider ve kendisine geçmişte zorbalık yapan zengin kızların giydiği popüler ayakkabılardan alır.

Dizinin yedi bölüm olmasının sebebi ,piyonun vezir olması için geçmesi gereken kare sayısı. Satrançta açılışlar satrançın en önemli hususlarından biri.Bu yüzden de bir çok açılışın özel bir ismi mevcut. Satranç açılışları, bir satranç oyununun ilk hamlelerine 'açılış hamleleri' denir.

Tüm açılış dizilimleri beyazın hamlesiyle başlar ve siyahın bu hamleye yanıt vermesiyle biter. Çok sayıda açılış hamlesi ve bir o kadar da varyasyonları vardır. Bu açılışlar durgun pozisyon oyunlarından (örn. 'Réti Opening') vahşi taktik oyunları (örn. Letonya Gambiti ve İki at savunması)'na kadar uzanır. Satranç oyunlarında, oyun 3'e ayrılır. 'Açılış' oyunun ilk kısmıdır, piyonlarla merkez zorlanır ve taş geliştirme yapılır, ardından genelde taş değişiminin yapıldığı 'Oyun Ortası' ve son taşların kaldığı maçın kaderinin hemen hemen belirlendiği 'Oyun Sonu' kısmı gelir. Beth'in ilk oyununda beyaz renk ile başlar ,süregelen oyunlar boyunca siyah beyaz şeklinde devam eden döngünün sonunda Borgov'a karşı son maçında da beyaz renkli taşlarla Queens Gambit açılışıyla oyuna başlayıp bu döngüyü tamamlar.

Dizinin ilk bölümümde Mr.Shaibel ile ilk oynadığı satrançta Beth, gri bir elbise giymektedir. Dikkat edecek olursak son maçında da gri açık yaka bir elbise giymiştir. Burada dizinin kostüm tasarımcısı , Beth'in ev duygusuna , son maçını da kazanıp eve geri dönüş isteğine gönderme yapmıştır.Adeta Beth'in dizi boyunca giydiği tüm kıyafetler satranç tahtası üzerindeki karelere birer göndermedir. Beth'in tüm çalışma sahnelerinde kullandığı satranç tahtası, Mr. Shaibel'e aittir. Dizi boyunca bir ya da iki sahnesi bulunan Mr.Shaibel, Beth tarafından unutulmamıştır. Satrancı kendisine öğreten kişinin yetimhane hademesi Mr.Shaibel'in olduğunu tüm basın önünde açıklamış ve dünya gazetelerine bu durum manşet olmuştur. Beth dizinin final bölümünde kar gibi bembeyaz bir kaban ve beyaz çizmelerle sokakta yürürken karşımıza çıkar.-Beyaz şapkası ile de bu görüntüyü tamamlar.

Burada Beth' in artık satranç tahtasındaki kraliçe olduğu,izleyiciye vurgulanmak istenmiş. Beyaz vezir taşına da görsel bir gönderim söz konusudur. Dizide yakınlaştırılan bir gazete küpürü, dönem insanın kadınlara olan bakış açısını da acımasızca izleyiciye sunar.

Küpürde yazılan manşet "*Beth Harmon tüm kadınların aptal olmadığını kanıtlıyor*" şeklinde. Beth bu yüzden aynı zamanda , tüm dünyanın gözünde kadın düşmanlığı ile de savaşmış bir karakter.Anja Taylor Joy dizideki karakterinin bağımlılıklarını, hırsını,öfkesini harmanlayıp donuk yüz ifadesiyle bile seyirciye geçirmeyi şimdiden ustalıkla başardı.Yeni film ve dizilerini heyecanla beklemekteyiz.

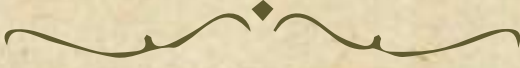

A sepia-toned portrait of Charles Baudelaire, a French poet and critic. He is shown from the chest up, wearing a dark suit jacket over a white shirt and a dark bow tie. He has a serious expression and is looking slightly to the left of the camera. The background is a plain, light-colored wall.

BİR ŐİR İKİ TERCÜME

Charles Baudelaire

YOKSULLARIN ÖLÜMÜ

Ölüm, avutan da; - ne çare ki - yaşatan da;
Hayatın sonu; yine de tek ümit, tek güven;
Bizi bir iksir gibi kavrayan, sarhoş eden;
Karda kışta, boralar, tipiler arasında.

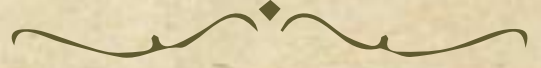
Akşamlara kadar didinmek gücünü veren;
Parıldayan tek ışık, kapkaranlık dünyanda;
Dört kitabın yazdığı o koskocaman handa
Mümkün artık doyup, dinlenip uyuyabilmen.

Sihirli parmaklarla, üstüne titreyerek,
Uykuların en güzelini getiren melek;
Yoksulun, çıplağın yatağını yapan eller;

Tılsımlı ambar; Tanrıların şerefi, şanı;
Yoksulun dağarcığı ve en eski vatanı;
Bilinmedik göklere açılan tâk-ı zafer.

Orhan Veli

FAKİRLERİN ÖLÜMÜ

Ölüm yaşatan bizleri, ölüm heyhat!
Ölüm teselli, ümit, gayesi ömrün
Ve avutan, sarhoş eden ab-ı hayat,
Ayakta tutan kuvvet bizi bütün gün;

Fırtınada, kış kıyamette, karanlık,
Simsiyah ufukumuzda titreyen ışık,
Dört kitapta vaad edilen cennet köşkü,
Yan gelip yatmak, yemek içmek ve uyku.

Ölüm sihirli ellerinde geceler
Ve müstesna rüyalar taşıyan melek,
Yoksulların altına serilen döşek;

Zaferi tanrıların, ilahi kiler,
Varı yoğu fakirin, asıl vatanı;
Ölüm meçhul göklere açılan kapı.

Oktay Rifat

SAYGI VE ÖZLEMLE ANIYORUZ

**Av. Babür
Şeber**

12.10.1942 - 26.06.2020

**Av. Naime Ömür
Nalçacı**

30.03.1950 - 06.07.2020

**Av. M. Yılmaz Vedat
Hazar**

21.06.1941 - 12.08.2020

**Av. Perihan
Ülgen**

23.09.1943-11.12.2020

**Av. Ali
Yazıcı**

25.12.1935 - 11.12.2020

**Av. Osman Özgür
Alparşlan**

18.05.1964 - 28.04.2021

**Av. Hayrettin
Çetinkaya**

11.03.1941 - 01.05.2021